

Največji slovenski tednik v Združenih državah
Izhaja vsako sredo.
Naslov uredništva in tiskarne
1951 W. 22nd Place
Chicago, Ill.

TRIASLOV. JEDNOTA

DELO OFFICIAL ORGAN IZOBRAZBA

OF THE GRAND CARNIOLIAN SLOVENIAN CATHOLIC UNION

The largest Slovenian Weekly in the United States of America.
Issued every Wednesday
OFFICE:
1951 W. 22nd Place
Chicago, Ill.

Entered as Second-Class Matter January 18, 1915, at the Post Office at Chicago, Illinois, under the Act of August 24, 1912.

No. 41. Štev. 41.

Chicago, Ill., 17. oktobra (October) 1917.

Leto III. Volume III.

Lokalne vesti.

Blagoslovljenje stranskih oltarjev.
Misijon. — Birma.

V nedeljo dne 21. oktobra bosta pred 10. sv. mašo blagoslovljena nova dva stranska oltarja v naši slovenski cerkvi sv. Štefana. V oltarjih bosta kip svete Ane in kip svetega Antona Padovanskega. Ker je ob enem prenovljen tudi glavni oltar, v katerega je vložena izrezana podoba "Zadnje večerje", zato je naša cerkev veliko pridobila na svoji lepoti, za kar gre v prvi vrsti zahvala darežljivim faranom, ki so v ta namen v treh tednih nabrali vsoto nad 700 dolarjev.

V nedeljo dne 21. oktobra se prične v naši cerkvi sv. misijon, ki ga bo vodil pater Kazimir Zakrajšek iz New Yorka.

V nedeljo popoldne ob 3. uri bo stanovski pouk, samo za žene in dekleta; v nedeljo zvečer ob 1/8. pa stanovski pouk samo za fante in moške. — Vsak dan bo prva sv. maša s kratko pridigo ob 5. uri zjutraj druga sv. maša s pridigo ob 8. uri. Popoldne ob 3. bo Krizev pot in zvečer ob 1/2. Rožni Venec in glavna misijonska pridiga in blagoslov. Ves teden bodo spovedovali tuji g. duhovniki vsako uro. Pri spovednici naj se pritisne na električni zvonec, ki se čuje v župnišču. — Farani naj opravijo spoved ne zadnji dan, ampak sredi tedna, zato da 1) lahko bolj natanjko opravijo svojo spoved, 2) da bolj hitro pridejo na vrsto! Na zadnji večer ni treba odlašati, ker takrat bo spovedoval samo g. misijonar. Dekleta in žene naj opravijo spoved v četrtek popoldne in zvečer, ali pa že v sredo; moški pa v petek popoldne in zvečer ali še prej. V soboto bo spovedovanje takoj ob 2. popoldne s predsedki, ker od itak izmučenega g. misijonarja nihče ne more pričakovati, da bi spovedoval ves večer in pozno v noč; zatorej naj se vsakdo pripravi na spoved med tednom: čim prej te bolj bo za spovednike in za spovedance.

V nedeljo dne 4. novembra ob pol dveh bo v naši cerkvi mil. g. škof A. J. McGavick podelil zakrament sv. birne 103 slovenskim birmancem in birmankam. Pouk za birno bo — kakor svojega dosedaj:

V soboto popoldne ob 2. in ob 7. zvečer in v nedeljo ob 2. popoldne.

— Odbor društva Mar. Pomagaj št. 78 K. S. K. J., Chicago, Ill. se tem potom iskreno zahvaljuje vsem rojakom in rojakinjam, ki so nas minulo nedeljo na naši vinski trgatvi počastili v tako obilnem številu. Lepa hvala vsem sbratskim društvom iz našega mesta za njih udeležbo na tej naši veselici; skušala bomo to naklonjenost povrniti vam pri enakih priložnostih. Dalje se zahvaljujemo tudi vsem viničarkam in viničarjem, ki so nastopili pri vinski trgatvi ter vsem članicam in gospodom za sodelovanje pri veseljenem odboru. Hvala končno vsakemu posebej, ki je le kaj pripomogel, da je ta naša prireditve nad vse nepričakovano dobro izpadla.

— Poroča se nam, da bode uprizoril Slovenski dramatični klub "Danica" v nedeljo, dne 11. novembra pop. ob 2. uri v Pulasky dvorani na So. Ashland ave. znano ljudsko igranje "Mlinar in njegova hči". Ker bo ta igra prva uprizoritev še le pred kratkem na novo ustanovljenega dramatičnega kluba "Danica", je pričakovati od strani slovenskega občinstva obilne udeležbe. Uloge so razdeljene v najboljše roke. Kakor

čujemo, se bo uprizorilo "Mlinarja in njegovo hči" tudi prvokrat na našem slovenskem odru tukaj v Chicago.

Ameriške vesti.

Vojna konferenca zaveznikov.
Washington, D. C., 15. oktobra.

Državni departement poroča, da se bodo udeležile tudi Združene države blizajoče se vojne konference zaveznikov, ki se ima vršiti tekoči mesec v Parizu. Vendar vlada dosedaj še ni imenovala in določila svojih zastopnikov, za to važno posvetovalje. V kolikor se more soditi že danes, bodo zastopali Združene države na tej konferenci general Pershing, podadmiral Sims in poslanik Sharp.

Glavni namen nameravane vojne konference zaveznikov je posvetovalje o veliki ofenzivi, katero nameravajo izvršiti zavezniški na spomlad. Tedaj se bo z združenimi močmi skušalo napasti Nemce na suhem in na morju; posvetilo se bo tudi na tej konferenci nekaj časa za rešitev ruskega vprašanja in za doseg čim prejšnjega zaključka vojne.

Za vojno konferenco zaveznikov se poteguje osobito Francija, ker namerava na isti naporiti Združene države še za več pomoči.

Panika na borzi.

New York, N. Y., 15. oktobra. — Že od leta 1907 ni bilo take panike na tukajšnji borzi kakor danes. Ista je nastala, ker so razne delnice in drugi vrednostni papirji padli v ceni za več sto odstotkov. Pri tem so bili najbolj prizadeti lastniki delnic železniških družb. Tako so padle n. pr. delnice New Havem železnice z 127 na 26 dolarjev; delnice St. Paul železnice z 93 na 46. Škoda, ali izguba pri tem je velikanska.

Nasprotno so pa poskočile delnice Jeklarke korporacije, raznih rudniških družb in delnice General Electric Co.

Občutna kazen.

Springfield, Mo., 15. oktobra. — Pred tuk. sodiščem je bil danes obsojen znani Claude Piersol na 35 let težke ječe, ker je letos dne 31. maja odvedel in umoril 14 mesecev starega otroka Lloyd Keet. Truplo tega odvedenega otroka so našli teden dni kasneje v nekem vodnjaku.

Umestna naredba občinskega sveta.

Minuli ponedeljek se je na seji občinskega sveta mesta Chicago obrlo predlog, da naj mesto nakupi za \$200,000 krompirja, katerega se bo prodajalo po zimi ravnih slojem po lastni ceni.

Povišana poštnina.

Opozarjamo vse čitatelje, kakor tudi ostale rojake, da bo poštnina z 2. novembrom povišana sledeče: Za pisma in druge pošiljke po prvem razredu, izvzemši lokalna pisma, znaša poštnina 3 cente za vsako unčo, ali pa del unče.

Lokalna pisma po 2 centa za vsako unčo, ali del unče.

Pod lokalnimi pismi so zapopadana ona pisma, ki so naslovljena v okrožju enega poštnega urada.

Poštnina 3 cente znaša za vsako pismo, ki se naslovi iz enega kraja v drug kraj v Združenih državah; nadalje v Canado, Kubo, Meikiko, Panamo in Shanghai na Kitajskem.

Za dopisnice in razglednice znaša poštnina 2 centa.

Z 2. nove abrcm tedaj pričenite pripeljati na vsako pismo znajko za 3 cence, na dopisnice in razglednice pa za 2 centa.

Prohibicija v Iowi.
Des Moines, Iowa, 15. oktobra. V državi Iowa se vršijo danes

Za Slovensko Zavetišče.

Kakor znano se je na naši minuli konvenciji razmotrivalo tudi o "Slovenskem Zavetišču". Iz zapisknika 9. seje z dne 24. avg. posnemamo o tej točki sledeče predloge:

"Br. Burgar, predsednik gospodarskega odbora prečita konvenciji pismo tajnika slovenskega Zavetišča, g. Fr. Keržeta iz Chicago, da naj bi se tudi naša Jednota pridružila tej pomožni akciji.

Br. Rems povdarja in predlaga — podpirano po br. Pogorele — da naj bi se določilo zadnje tri mesece tekočega leta za nabiranje prostovoljnih prispevkov za Slovensko Zavetišče, in naj bi se tako nabrani znesek uročil glav. blagajniku K. S. K. J.

Br. Rev. Zakrajšek omenja, da je tudi on za idejo Zavetišča, ter da naj Jednota hrani in drži pri gl. blagajniku Jednote, ali sama vse tozadeve prispevke v posebnem skladu do onega časa, da se enkrat vprašanje Zavetišča reši in da stvar dozori.

Končno je bil predlog br. Remsa sprejet."

Ker smo nastopili že zadnje četrletje tekočega leta, oziroma, ker je nastopil že mesec oktober, zato prinašamo danes v smislu konvencionalnega sklepa predstojči oklic na vse članstvo K. S. K. J. za nabiranje prostovoljnih prispevkov za Slovensko Zavetišče.

Morda bo poteklo že 5 let, odkar se je sprožilo misel o tem prekoristnem in ameriškim Slovencec nujno potrebnem zavodu. Sprva, kakor običajno, je zavladalo v javnosti veliko zanimanje za nameravano Zavetišče. Vršil se je ustanovni shod, izvolilo se je upravni odbor in menda nabralo že tudi nekaj tisoč dolarjev, ki so varno in obrestonosno naloženi v neki banki. Nad vse važno in pomembno je dejstvo, da se je za Zavetišče ugodne izreklo tudi že par znanih in velikih naših podpornih organizacij. Iz vsega tega lahko sklepamo, da je vprašanje glede slovenskega Zavetišča gotova stvar in da se bo isto svoječasno, ali enkrat za gotovo zgradilo.

Vsled sedanje vojne je žal zanimanje za ta dobrodelni narodni zavod dmalo pojenjalo; treba bi bilo nastopiti potrebne korake, da ta stvar ne zaspi za vedno, ka-

že vsi, razen najmlajšega, ki bo pa tudi kmalu vpklican. In tudi njene hčere so se odločile posvetiti vse svoje moči in dela domovini na oltar, ker so se vpisale dabodo stregle ranjenim vojakom pri ameriškem Rdečem križu.

Domoljubnost te vrle in domoljubne vdove je prišla na ušesa tudi načelniku Narodne varnostne lige, ki je ta slučaj naznanil predsedniku Wilsonu, da bo dobila Mrs. Montague kako odlikovanje in posebno državno podporo

Produkcija premoga v Pennsylvaniji leta 1916.
James E. Roderick vrhovni rudarski nadzornik države Penna., je izdal nedavno svoje uradno poročilo o produkciji premoga za leto 1916.

V raznih premogovnikih države Penna., se je lansko leto nakopal 256,804,012 ton premoga in sicer: mehkega skupaj 169,123,814 ton, trdega 87,680,198 ton in koksa 26,428,926 ton. Trdega premoga se je produciralo lansko leto veliko manj kot zadnja leta, mehkega pa za 10,000,000 ton več kot l. 1915.

Skupno število nevarnih ponesreč je znašalo lansko leto po raznih premogovnikih države Pa., 1001, manj nevarnih pa 3316; po

kor se je podrolo že več drugih ali sličnih načrtov.

Ideja o ustanovitvi slovenskega Zavetišča je dobila tekoče leto zopetno oporo s tem, da se je tudi prva in najstarejša podp. Jednota (K. S. K. J.) na svoji minuli konvenciji zrekla za Zavetišče, kakor smo to že v gornjih vrsticah omenili. Začetek je torej storjen, sedaj je treba le zavihati rokave in marljivo agitirati med našim članstvom, da se bo nabralo tim več denarja za ta sklad.

V imenu glavnega urada apeliramo torej na vsa krajevna društva naše Jednote in na vse posamezne člane (ice) da naj po svoji zmožnosti kaj prispevajo za vstanovni sklad slovenskega Zavetišča. Dosedaj imamo nabranih že \$45, katere so darovali delegatje na zadnji konvenciji. Krajevna društva prosimo, da naj blagovolijo ta naš oklic upoštevati na prihodnji mesečni seji. Društva, ki imajo lepe svote v svoji blagajni ljudno prosimo, da naj bi kaj prispevala za ta sklad iz svoje blagajne, ali naj bi se pobiralo tozadevne prispevke med članstvom na seji, ali doma po hišah. V to svrhu je najboljšje, da si društvo izvoli 2 ali 3 kolektorje (nabiralec).

Vse nabrane zneske naj se izvoli poslati naravnost na blagajnika K. S. K. J. sobr. John Grubek, ki bo držal ves ta denar v posebnem skladu. Imena darovalcev bomo sproti priobčevali v našem listu.

V imenu dobre stvari se glavni urad K. S. K. J. in uredništvo našega lista že vnaprej iskreno zahvaljuje za vsak, tudi najmanjši dar namenjen za slovensko Zavetišče. Če bi daroval n. pr. vsak član naše Jednote samo \$1. bi imeli kmalu 13 tisoč dol. v tem skladu; kdor ne more žrtvovati toliko v to plemenito svrhu, naj pa daruje po 50c, ali kolikor zmore.

Spominjajte se tudi slovenskega Zavetišča pri raznih drugih priložnostih: na krstjajah, ženitninah, godovanjih, veselicah, itd. Pomnimo, da raste iz malega veliko in da vsak cent pripomaga k dolarju, dolar k stotaku itd.

Stopimo torej z združenimi močmi na noge in delujmo neumorno, za uresničenje slovenskega Zavetišča!

rovih mehkega premoga je bilo 436 nevarnih ponesreč in 1806 manj nevarnih; po rovih trdega premoga pa 565 nevarnih in 1510 manj nevarnih. Število skupnih nesreč se je v teh premogovnikih precej zmanjšalo v primeri s številom nesreč l. 1915.

Domoljuben pohabljenec.

V Moundsville, W. Va. Živi 30 letni samski "Dick" Miner popolnoma pohabljen, ker je brez nog. Da se zamore preživljati, je otvoril nedavno na nekem vogalu brivnico in parlor za snaženje čevljev.

Ker je bil navedenec od naborne komisije odklonjen, oziroma spoznan nesposobnim za vojaško službo, je sklenil domoljubni "Dick" na drug način posvetiti svoje moči domovini na oltar. Pred kratkim je obesil ta pohabljen brivec na vrata svoje brivnice veliko tablo, da bo vse vojaške novince, vpklicane pod orožje zastojni bril, jim strigel lase in osnažil čevlje. To je res višek domoljubja pohabljenega ameriškega državljanca.

Važno za potnike v inozemstvo.

Zvezni rezervni urad v Washingtonu je dne 25. septembra t. l. izdal odredbo, da ne sme noben ameriški državljan, potujoč v inozemstvo vzeti s sabo več kot za \$5000 denarja v bankovcih \$200. v srebru in \$200 v zlatu. Ta odredba je stopila takoj v veljavo.

Dobra kupčija.

V mestu Lincoln, N. H. se je vršila minuli mesec popolna razprodaja blaga pri nekem trgovcu s papirjem. Ko so pregledovali blago v skladišču tega trgovca, so našli tudi zaboja rdeče barve, importirane še pred 3 leti iz Nemškega.

Te barve ni mogoče danes v Ameriki niti za najdražji denar kupiti.

Lastnik dotične trgovine je plačal pred 3 leti \$89 za isti sodček rdeče barve ter ga je prodal po preteku 3 let, ozir. minuli mesec za \$5000; torej je naredil pri tej dolarjev; torej je naredil pri tej izvrstni kupčiji \$4011 čistega dobička.

Novovrstno tihotapstvo.

Vsled vladne odredbe so državni financarji nedavno zaplenili tudi v Bartelsville Okla. vso opojno, osobito žgano pijačo. Ker je obrt takozvanih "blind pigerjev" še vedno cvela, so oblasti zaprele tudi vse odnotne prodajalce opojnih pijač in ponovno prepovedale dovoz istih v zapadne kraje države Oklahoma.

Nad vse previdni prijatelji viske v mestu Bartelsville so si pa sedaj zmislili nov način dobave žgane kapljice in sicer, da jim dovažajo čez noč nek tihotapec visko preko meje z eroplanom. Kdo bi si bil mislil, da bodo aeroplani v današnjem stoletju pospeševali tudi pijačevanje?

Inozemske vesti.

Nemško vojaštvo se punta.
Amsterdam, Holandsko, 10. okt.

V nemškem pristanišču Wilhelmshaven se je spuntalo moštvo štirih križark. Na bojni ladji "Westfalen" so mornarji vrgli poveljnika ladje v morje, da je utonil. Tako se je spuntalo tudi moštvo bojne ladje "Nurnberg" nahajajoče se na visokem morju. Uporniki so hoteli z ladjo pobegniti proti Norveški, končno so jo pa zajeli nemški rušileci in dovedli nazaj.

Cesar Viljem se je osebno podal v Wilhelmshaven, da zaduši upor pri mornarici. V svarilo drugim, je ukazal vsakega sedmega moža izmed upornikov na mestu ustreliti.

Izjava Dr. Michaelisa.

London, Anglija, 15. oktobra. Nemški državni kancler Dr. Michaelis je v svojem zadnjem govoru v državni zbornici omenil, da Nemci nikakor ne bodo sklenili miru tako dolgo, dokler bo le kak sovražnik zahteval le ped nemške zemlje, ali dokler bodo nasprotniki nameravali omejiti moč in veljavno nemškega cesarja ter nemškega ljudstva.

Nemško delavstvo je za mir.

Haag, Holandsko, 15. okt. — Dnevnik "Arbeiter Zeitung", ki izhaja v Curihu je priobčil nedavno dolg članek, v katerem pozivlja nemško organizirano delavstvo, da naj se skuša doseči mir z generalno stavko.

Ker je za to nakano izvedela nemška vlada, je izdala strog opomin in oklic, da se bo smatralo vsake tako stavko za izdajalski čin in da se bo prizadete kaznovalo s smrtjo.

Grški ministri zarotniki.

London, Anglija, 15. okt. — V grški državni zbornici se bo te dni pričela zanimiva obravnava treh bivših ministrov, ki so obtoženi, da so hoteli sedanji demokratski sistem vlade strmoglaviti in posaditi zopet na prestol bivšega kralja Konstantina. Zatoženi zarotniški ministri so: Goumaris, Scoulondis in Lambros.

Velika pomorska bitka.

London, Anglija, 14. oktobra. — V zalivu Rige blizu Oesel otoka se je vnela huda pomorska bitka. Nemci skušajo namreč prodrati skozi sovražno črto in tako priti bližje glavnega ruskega mesta — Petrograda.

Število nemških bojnih ladij v bližini Rige znaša sedaj nad 100; tekem enega dneva so izgubili Nemci 4 torpedne čolne in neko križarko.

Nemškemu brodogovju se je vseeno posrečilo zavzeti znani strateški otok Oessel, na kojem je sedaj iskrenih okrog 50,000 vojakov. Sedaj se nahajajo Nemci samo še 12 milj oddaljeno od Arensburga in Serela. Označeno mesta bosta pa tudi kmalu v sovražnikovih rokah, ker ju artilerija neprestano obstreljuje.

Holandska in Anglija.

Amsterdam, Holandsko, 14. oktobra. — List "Maasbode" poroča, da je holandska vlada ustavila in pretrgala ves trgovinski promet z Anglesko; tako je ustavljena tudi brzoglasna zveza med Londonom in Amsterdamom.

Nemški mornariški minister odstopil.

London, Anglija, 12. oktobra. — Nemški mornariški minister podadmiral von Capelle je moral danes vsled zahteve vlade resignirati, ali odstopiti. Vzrok odstopa se pripisuje zdajnji upor pri nemški mornarici.

Capelle je bil imenovan mornariškim ministrom meseca marca l. 1916 po odstopu znanega admirala von Tirpitz.

Cesar Viljem v Sofiji.

Zofija, Bolgarska, 12. oktobra. — Danes je došel semkaj nemški cesar Viljem na konferenco vladarjev centralnih velesil. Bolgarsko ljudstvo je Viljema navdušeno pozdravilo; vse mesto je v zastavah v počast nemškemu vladarju.

Luxburg aretiran.

Buenos Aires, Argentina 12. oktobra. — Grof Karl von Luxburg, bivši nemški minister je bil danes nedaleč od našega mesta aretiran in odveden v spremstvu policije na jetniški otok Martin Garcia.

Društvene vesti in dopisi.

NAZNANILO.

Is urada I. tajnika društva Jesus Dobri Pastir št. 49, K. S. K. J., Pittsburgh, Pa.

Naznanjam vsem članom, da sem se preselil z 5114 Natrona Alley na 5138 Dresden Way, Pittsburgh, Pa.

Nadalje so prošeni vsi člani, da malo bolj redno plačujejo svoj redni mesečni assessment; nekateri so jako počasni. Če član zdaj ne more plačati redno, kaj bo pa, če pridejo slabi časi. Dalje opozorjam, da se nekateri člani tudi ne brigajo, da bi sporočili svoje premembe naslovov in sicer tajniku ob času ko se preselijo. Vpoštečajte to! Tudi sem že večkrat poročal, da noben član ne bo prejel bolniške podpore, če se ne naznači direktno tajniku, kadar zbolijo in kadar ozdravi.

H. Konec pozdravljam vse člane in članice K. S. K. J.

Joseph L. Bahorich,
5138 Dresden Way.

NAZNANILO.

Vsem članom društva sv. Jožefa št. 112 K. S. K. J. Ely, Minn., se naznanja, da je bilo pri seji dne 16. septembra t. l. sklenjeno, da se bodo vrstile v prihodnje seje našega društva vsako četrto nedeljo v mesecu in sicer takoj po prvi sv. maši. Vsak član naj si torej to dobro zapomni!

Zaeno naznanjam članstvu našega društva, da se vrši prihodnja seja dne 23. oktobra t. l. in prosim uljudno, da bi se te seje polnoštevilno udeležili. Pri tej seji bomo začeli poslovali s prepotrebno otroškim oddelkom K.S.K.J. Želeti bi bilo, da bi dal vsak oženjen član vpisati svoje otroke v ta oddelk. Da bo šla seja hitro naprej, spišite še doma za vsakega otroka na posebnem listku njegovo ime, dan, mesec in leto rojstva in kje je rojen? Toliko, v blagohotno naznanilo in ravnanje.

S sobratskim pozdravom do vsega članstva K. S. K. J.
Joseph Agnich, tajnik.
(No. 39—41.)

NAZNANILO.

Cenjene mi sestre in članice društva sv. Ane št. 156, K. S. K. J. v Chisholm, Minn.

S tem vam naznanjam, da bo blagoslovljen in razvitje naše nove društvene zastave dne 21. oktobra t. l. pri poldeveti maši; zatorej se moramo zbrati pol ure poprej, to je ob 8. uri, v navadnih prostorih.

Ker pa je dosti članice, ki niso bile navzoče pri zadnji društveni seji, zato vas opominjam in prosim potom našega Glasila, da se zanesljivo udeležite te slavnosti; katera se te slavnosti ne udeleži, bo morala plačati kazen. Zatorej kolikor več nas bo, toliko bolj častno bo za naše društvo. Zato vas še enkrat resno opominjam in sosestrsko prosim, da se vse zbere ob osmi uri, da gremo potem skupno v cerkev.

S sosestrskim pozdravom
Frances Koshmrl, tajnica.

NAZNANILO.

S tem naznanjam članicam društva Marija Pomagaj št. 164 K. S. K. J. v Eveleth, Minn., da se naj udeležijo prihodnje seje vršče se dne 21. oktobra t. l. v navadnem zborovalnem prostoru. Na tej seji se moramo zneniti, kako bomo naredile glede bolniške podpore. Če bomo pristopile v Jednotin central. bolniški oddelk, ali bo ostala stvar po starim?

Prosim vas uljudno, da pridete vse na prihodnjo sejo, da se ne bo potem morda kaka članica izgovarjala: "Brez mene so to važno točko sklenile!" Vsaka naj pride torej na sejo, pa bo vse ulla, kaj se je sklenilo in tudi sama bo lahko kaj koristnega predlagala.

S sobratskim pozdravom
Theresa Kapsh, tajnica.

Painesdale, Mich.

S tem poročam članom društva M. S. Ž. št. 84 K. S. K. J. žalostno vest, da smo izgubili našega društvenega sobrata Milan Mandžija, ki je nenadoma umrl dne 25. septembra čez noč.

Našega pok. brata Mile Mandžija je zadela nepričakovana

smrt. Dne 24. septembra vrnišvi se zdrav z dela je šel po večerji malo na izprehod. Ko je prišel nazaj na svoje stanovanje, se je podal k počitku. Naslednje jutro je gospodinja pripravila zajtrk za fante, ki so se zbrali skupaj pri mizi; le pokojnega Mile-ta je manjkalo na veliko začudenje. Gospodar ga je šel vsled tega klicati v spalno sobo, ni ga pa mogel več zdravit, ker je žal pokojnik čez noč za vedno zatisnil očesa; zadela ga je srčna kap.

Na to se je takoj obvestilo društveni odbor in ukrenilo potrebne korake za njegov pokop.

Naš pok. brat Mile je spadal k trem podp. organizacijam: k naši K. S. K. J., N. H. Z., in Hrv. Zajednici v Ill.

Pokojnik je bil doma iz Vrbovna na Hrvaškem kjer zapuščena in troje otrok; tu v Ameriki pa brata Adama. Sprevod katelega so mu vsa tri društva priredila je bil lep in velik.

Dragi mi Slovenci in Hrvatje, ki niste še pri nobeni podporni organizaciji, opozorjam in prosim vas, da pristopite v našo dično podp. organizacijo K. S. K. J. ki nam vedno v neprilikah in nesrečah rada pomaga. Ne odlašajte na jutri, ker nihče ne ve kje in kdaj ga smrt čaka. Lahko se tudi vam, ali nam pripeti tako nepričakovana smrt, kot našemu gorinavedenemu pok. sobratu. Sedaj smo še trdni in zdravi, čez nekaj ur nas pa že lahko krije črna zemlja.

Če umre kak rojak, ki ne spada k nobenemu društvu, nihče ne skrbi, da bi se ga dostojno pokopalo. Eni pravijo celo: Prav mu je, čemu pa ni skrbel ko je bil še živ da bi spadal k kakemu društvu!

K sklepu se sedaj v imenu našega društva lepo zahvaljujem vsem vdeležencem pri pogrebu pokojnika, njemu pa kličem: Lahka ti bodi tuja zemlja! Počivaj v miru!

S pozdravom
Louis Wičević, tajnik.

Pueblo, Colo.

Ni kaj veselih novic nimam poročati; ampak kar celo vrsto pogrebov smo imeli v naši naselbini; pa istih še ni konca.

Dne 9. sept. smo spremlili k zadnjemu počitku Josip Gangl-na, člana K. S. K. J., ki je spadal k društvu Marije Sedem Žalosti št. 50 v Pittsburgh, Pa. Prišel se je semkaj zdraviti; bil je tukaj komaj dva dni, in že je moral umreti. Zadela ga je kap. Društvo sv. Jožefa št. 7, K. S. K. J. mu je preskrbelo dostojen katoliški pogreb. Pokopali smo ga na Roselawn pokopališču.

Dne 21. sept. je pa po kratki bolezn umrl v tukajšnji naselbini dobro znani rojak Anton Kralj, po domače Vidmar. Doma je bil iz Male vasi, fara Dobrepolje. V Ameriki je živel 27 let, in sicer vedno v Pueblo, Colo. Tukaj zapuščena dve hčeri, obe omoženi, v stari domovini pa žena in še eno hčer, ki je tudi omožena. Ranjki je spadal k društvu sv. Jožefa št. 7, K. S. K. J. Skoro od ustanovitve društva bil je njega član. Društvo sv. Jožefa mu je priredilo krasen pogreb. S pokojnim Anton Kraljem je naše društvo izgubilo dobrega agitatorja za K. S. K. J., toda ni drugače. Pregovor pravi: Danes tebi, jutri meni. Naj v miru počiva in lahka naj mu bo svobodna ameriška zemlja.

Dne 26. sept. je umrl rojak Gašper Princ. Omenjeni se je nekoliko oprasnih v nogu pri delu v jeklarni; temu je sledilo zastrupljenje krvi in revež je moral podleči; umrl je v groznih mukah. Spadal je k društvu sv. Trojice št. 82, N. H. Z., ki mu je tudi priredilo dostojen pogreb. Tukaj zapuščena žena in osem nepreskrbljenih otrok.

Dne 6. oktobra se je ponesrečil rojak Josip Tajgel, in sicer pri delu v jeklarni; revež prišel je med dve kari, ki so vsega pretrle, nakar je še padel pod karo, ki mu je odrezala obe nogi. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je dve uri kasneje v groznih mukah umrl. Spadal je k društvu S. S. P. Z., katero mu je priredilo pogreb dne 9. oktobra. Naj mu sveti večna luč!

Dne 8. oktobra je umrl v tukajšnji umobolnici rojak Jakob Bergles. Pokojnik je bolehal že več

let in slednjič se mu je še omračil um, tako da je moral iti v umobolnico. Tukaj zapuščena žena. Spadal je k društvu sv. Petra in Pavla št. 15, J. S. K. J.

Danes, to je 9. oktobra, je pa umrl strašne smrti rojak Josip Težak. Revežu se je omračil um, in že nekaj tednov je hodil žalostno in klavarno okolo. Dne 9. oktobra okolo pol pete ure popoldne se je pa zaprl v sobo in čez nekaj časa je žena zaslišala dva strela. Prihitela je v sobo in videla svojega moža na tleh v mlaki krvi s prestreljeno glavo. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je pa takoj izdihnil. Pokojnik je spadal k društvu Slovan št. 3, Z. S. Z. Tukaj zapuščena žena in štiri male otročiče. Bog mu bodi milostljiv.

V dne 19. in 20. sept. ter 3. in 4. oktobra so bili vpoklicani iz našega mesta vojaški novinci, med njimi je bilo tudi lepo število Slovencev in sicer so odšli sledeči rojaki: Anton Mesojedec, Chas. Pogorelec, Louis Germ, Anton Kaplan, Frank Tomšič, John Ferkulj, Jos. Zabukovec, Frank Strah, Frank Stržinar, Mat. Skufca, Frank Skufca, Luois Oražem, Jos. Zupančič, M. Krašovec, Peter Jaklič, Joseph Russ, John L. Čulig in Mat. Cimerman; slednji trije so tudi člani K. S. K. J. Vsi so odšli v Camp Funston, Kans., na vežbališče.

Drugih novic sedaj ni.

Prišel je tudi čas za dramatične vaje, toda ne vem, kako bo kaj šlo, ker fantov primanjkuje. Omejiti se bo treba na manjše igre in velike izpustiti za letošnjo sezono.

Pozdrav vsem cenjenim čitateljem in čitateljicam našega lista širom Amerike.
John Germ.

Eveleth, Minn.

Pred par dnevi smo dobili tukaj neprijetnega gosta, katerega nisimo nič prav veseli, kajti prišel je prehitro in o nepričakanem času. Pobelil je namreč neprijetni sneg celi Range in nam privedel seboj hudo zimo, ki neusmiljeno objema naše že itak sibirsko mrzle kraje. Kar pa je najhušje je, da je bila še večina ljudi nepripravljeni za ta. le vendar tudi za naše kraje prezgodnji obisk, zato pa stikamo sedaj vsekoli okrog, kje bi si mogli dobiti potrebne premoga, da bi si zakurili domove in pregrel omrzle ude svojega telesa. A težko je dobiti letos premog. Mehkega premoga imajo še nekaj ton po \$9.75, a trdega pa zdaj tukaj sploh ni dobiti.

S to-le zimo pa je prišel tudi čas ločitve od zunanjih zabav. Razni pikniki so ponehali in tudi razne igre pod prostim nebom so vzele slovo. Ljudje si iščejo zabav v dobro zakurjeni sobi. In takih zabav bomo tudi mi uživali v Auditorium dvorani in raznih gledališčih.

Pričetek teh zabav bo dne 21. oktobra, ko bo priredilo tukajšnje vrlo delujoče društvo "Kriščanskih mater" veliko veselico z neko zelo šaljivo igro, v kateri bodo nastopili najboljši tukajšnji igralci. Da bo tudi malo muzike za ples, se itak samo ob sebi razume. Kaj bi pa naši mladi počeli, če bi se ne mogli zasukati. Naše vrle žene pripravljajo tudi nekaj za nemirne želodec. Da bo kaj dobrega, smemo pričakovati, saj so tukajšnje žene znane kot izvrstne kuharice. Zato pa se vabite vsi Evelethčani, da pridete na to veselico, kjer bo zabave dovolj za stare in mlade v dobro zakurjenem Auditoriumu. Vabijo se najiskrenejše tudi vsi dragi rojaki iz sosednih naselbin na Range, da nas zopet dne 21. oktobra zvečer ob polu osmih v polnem številu obiščete, se razveselite z nami in obenem pomagate naši slovenski cerkvi, kateri v korist se priredi ta veselica. Hvaležni vam bomo za obisk in vam ga bomo radi vrnili ob enakih prilikah. Ne bo vam žal, kajti že igra sama je več vredna kakor 35c, za katere si kupite tiket. Poznate že vrliga igralca g. Ant. Nemaniča, ki je res kakor vstvarjen šaljivec, poznate dobre igralee iz Sparte, Ant. Zevnika in brata Strah in domače fante Kotnik, Kokelj in M. Prebilih. Vsi ti so se že pokazali na odru in želí polno pohvale, in isto bodo gotovo dosegli tudi v tej igri. Torej vsi, mladi in stari iz Eveletha in okolice prav dobro došli v nedeljo, dne 21. oktobra ob polu osmih zvečer v Auditorium dvorani.

Član slov. cerkve.

Duluth, Minn.

Gotovo bo zanimalo marsikatero izmed rojakov po raznih naselbinah železnega okrožja Minnesote, posebno pa tiste rojake, ki so se hodili zdraviti k nekemu zdravniku v tem mestu, po imenu Dr. F. A. Carrell, ako jim tem potom poročam, da je omenjeni specialist prišel v roke okrajnim oblastim.

Dr. F. A. Carrell je pred šestimi meseci prišel iz St. Paula v Duluth, Minn., in odprl svoj urad kot specialist za vse bolezni v Mesaba Block. Z njim v družbi, ali takorekoč njegova managerja, sta bila neki čifut po imenu Harris, in neki Hrvat, imenom Rudolf Devčič alias Davis.

Ko so ti specialisti odprli svoj urad v Duluthu, so takoj najeli nekega Hrvata, Mike Bevandicha po imenu, ki je hodil od hiše do hiše naših rojakov, kakor tudi Hrvatov po Mesaba železnem okrožju Minnesote in je raznašal plakate, tiskane v vseh tujih jezikih. Na teh plakatih je bilo zelo vablivo pisano, kako fini specialisti da so, ki zamorejo ozdraviti vsakega bolnika, neoziraje se, kako bolezen da ima in kako dolgo že trpi vsled bolezni, in to brez operacije. Trdili so tudi, da so zdravniki, ki so študirali na Dunaju, v Berlinu, Parizu in Londonu in Bog ve še kje vse v Evropi. Ko so bili ti plakati raznešeni med naše rojake in tudi delavce drugih narodnosti, so naši rojaki, ki so res bolehal, romali v Duluth, kot da hodijo na božjo pot k Mariji Pomagaj na Brezje. Vsakomur, kdor je prišel k tem specialistom, so jamčili, da ga ozdravijo v določenem času. Računali so od \$150.00 do \$700.00, in te svote so se morale plačati vnaprej.

Ta njih "business" je šel nekaj časa precej dobro. Prihajalo je k njim toliko bolnikov, seveda največ Slovencev, Hrvatov, Italijanov in splošno inozemcev, da so imeli neki teden njih poslovanja v Duluthu vposlenih v uradu štiri dekleta, ki niso drugega delale kot pisale pobotnice tistim bolnikom, ki so plačali denar tem vrlim specialistom. Kaj ne — business je bil dober? kakor hitro

pa je business pričel pešati, so pa kar v nagleci pobrali svoja šila in kopita in nihče ni vedel kam so odšli. Bolniki so še vedno prihajali pred vrata tega urada, toda zdravnikov le ni bilo. Vrniti so se morali zopet domov s tem večjo žalostjo, kajti njih težko prisluženi denar je šel rakom žvižgat, ne da bi zadobili zaželjeno zdravje.

Na prošnjo rojakov sem to zadevo predložil okrajnemu odvetniku, Warren E. Greenu, in ga prosil, da naj stvar predloži pred "Grand Jury". Okrajni odvetnik je ugodil moji prošnji in dr. F. A. Carrell je bil obdolžen po glavni poroti tatvine druge vrste. Ker se pa ni vedelo, kje se nahaja, je trajalo nekaj časa, predno je bil izsleden in aretovan. Aretiral ga je pomožni šerif Josip Brdash v St. Paulu dne 20. septembra. Ko je bil aretovan, je bil vposlen pri neki pralnici kot voznik. Dne 8. oktobra se je pri tukajšnjem sodišču vršila obravnava proti dr. F. A. Carrellu in ta izvrstni specialist oziroma voznik, je bil spoznan po poroti krivim tatvine druge vrste ter obsojen v državno ječo v Stillwater na ne več kot pet let ječe.

Ta kazen je gotovo še premila za takega sleparja, kajti dr. A. F. Carrel je pred tukajšnjim sodiščem pod prisego sam priznal, da so on in njegova dva tovariša, to je Harris in Devčič alias Davis, v teku šestih tednov njih bivanja v Duluthu prejeli od svojih bolnikov \$60,000. Toda on se je izgovarjal, da omenjene svote ni on dobil v roke, ter da je on delal le za mesečno plačo \$100.00 na mesec.

Res žal mi je, da se naši rojaki puste tako goljufati. Izmed šest deset tisoč dolarjev, ki so jih ti lopovi ukradli bolnikom raznih narodnosti, sem uveren, da je bila več kot polovica težko prislužena denarja naših rojakov in bratov Hrvatov.

Harris in Rudolf Devčič alias Davis še nista prišla v roke pravice, ker se ne ve, kje se nahajata. Toda še ni prepozno. Roka pravice je zelo dolga in danes ali jutri lahko tudi ta dva lopova dobi v svojo pest.

Pozdravljam vse rojake širom

Amerike, posebno svoje sobrate K. S. K. J., ter ostanem vam vedno udani rojak

John Movern.

ZAHVALA.

Jaz spodaj podpisana se najlepše zahvaljujem slavni K. S. K. Jednoti za tako hitro in točno izplačilo posmrtnine po mojem nepozabnem pokojnem možu

FRANK ŠVIGEL.

Lepa hvala tudi glavnim uradnikom K. S. K. J., za tako točno poslovanje.

Nadalje tudi priporočam vsem Slovence in Slovenkam širom Amerike, da pristopite pod okrilje naše slavne podp. matere K. S. K. J., ker ona je v resnici naša prava podporna mati.

Dolžnost me veže, da izrečem zahvalo tudi cenj. dr. sv. Jožefa št. 12. K. S. K. J., in cenj. dr. sv. Barbare št. 1., ker člani obeh teh društev so se udeležili v obilnem številu pogreba pokojnika.

Lepo hvalo izrekam tudi vsemu občinstvu v Forest City, Pa., za tako obilen obisk v hiši žalosti in za spremstvo na zadnjem potu na pokopališče.

Lepa hvala tudi moji sestri in njenemu možu, ki sta se potrudila priti k pogrebu, akoravno sta oddaljena od nas.

Končno izrekamo vsi še enkrat najlepšo zahvalo vsem, ki ste nas tolažili v času naše največje žalosti, pokojnika pa priporočamo v molitev in blag spomin.

Žalujejo ostali:
Marija Švigel, žalujoča žena.
Valentin, sin, vojak v armadi Strica Sama.
Josip, Frank, in John, sinovi.
Mary Sivic, Magie in Angela Švigelj, hčere.

Forest City, Pa. dne 11. okt. 1917.

"Čas je prišel, da, ali zmagamo, ali se udamo". "Za nas je samo ena prilika, katero smo si izbrali mi!"

Woodrow Wilson,
predsednik Združenih držav.

"Ali naj nam bodo naši dolarji več, kakor življenje naših sinov?"
William G. McAdoo,
tajnik zakladniškega urada
Združenih držav.

Domoljubje, Vdanost, Varčnost

Smatrajte si v svojo dolžnost in podpišite

Vladne bonde Združenih držav drugega Posojila za svobodo I. 1917

Ti bondi se izdajajo v zneskih od \$50, \$100 in višje. Obresti se bodo plačevale po 4 od sto vsakih šest mesecev. Bonde lahko plačate v gotovini, ali na obroke, kakor sledi:

2% ko naredite prošnjo za nakup bonda
18% dne 15. novembra 1917
40% dne 15. decembra 1917
40% dne 15. januarja 1918

Vprašajte vašega bankirja, poštarja, gospodarja ali pa poizvedite podrobnosti pri Liberty Loan odboru, (Committee).

Ti vam bodo dali nasvete in vam bodo radi šli pri tem na roke. Ti vam bodo preskrbeli uradne tiskovine. Na svetu ne morete denarja bolj varno naložiti, kakor v bonde Posojila za svobodo (Liberty bonde). Podpišite jih sedaj!

Bodi svoje sreče kovač!

Nauki za vsakdanje življenje. — Spisal Rev. Jurij Trunk.

(Nadaljevanje.)

“Cerkev je od dne, ko je prišla iz katakomb, napela vso svojo božjo moč, ne samo da posveti posameznike, temveč tudi narode, t. j. posameznike, ki so združeni v državah. Od nje je srednjeveški socialni red, kateri razdeljuje delo na vse, kateri so delovali pri gnotnem ali duševnem narodnem. naporu; vsak dobi sad tega dela in po razmerju svojega napora. Ne sicer kakor dandanes, kjer se poravnava razmerje med delom in plačilom vsak dan, teden, ali leto s suhim denarjem, s katerim se danes vse meri, temveč v trajnih zadrgah, katere ugajajo človeški naravi in potrebam časa. Delavskih čred, katere hodijo iz dežele v deželo, katerim mora vzeti gospodar od danes na jutri kruh, tedaj ni bilo.” (”Soe. Ref.” V., str. 451.) “Če bi mogli s svojim glasom pretresti zemljo, ali če bi mogli vsaj seči v vsako slovensko srce, potem bi bil naš prvi opomin: “Spoštujte cerkveno oblast! Če se ta zaničuje in smeši, gine hkrati državna, stanovska, narodna in očetna oblast, izpodkopljuje se temelji vsake oblasti, in brez upa rešitve zeva kakor grozen prepad človeštvu nasproti — socialno vprašanje.” (Dr. J. Krek: “Socializem,” str. 20.)

Sicer ostane tudi v krščanstvu zemlja dolina solz, delo breme, a krščanski duh oslaja breme in je napravi za vir sreče in blaženosti. Sv. Francisek Saleški piše: “Otroci truda, dela in trpljenja Kristusovega smo; zato moramo delo ljubiti.” Kdor se loči od Kristusa, se odpove tudi pravim sadovom dela; in to velja tako pri posameznikih, kakor pri celih narodih. Narod, ki ni več krščanski, tudi ne pozna več blagoslova krščanskega dela. O. A. M. Weiss piše: “Tri reči so za pravo srečo neobhodno potrebne: ljubezen do dela, vstrajnost pri delu in blagoslov dela. Te tri reči so za sadovi, kateri zorijo le na drevesu prave pobožnosti. Svetovni duh, kateri ne gleda kvišku, napravi iz človeka stroj in ga goni ne toliko k delu, kakor k pogubonosnemu nemiru, in srdu, dokler se uničen ne zgrudi. Le kdor ima duha božjega, ima tudi duha pravega dela!”

Podlaga npravne kreposti narodov je sv. vera. “Narod,” piše Leon XIII., “kateremu se je zela vera, ne bo se npravno ojačil, in več že, kakor je nam ljubo, smo izkusili, kakšen pomen ima tako imenovana pristno posvetna država, in kam se pride na tem potu v npravnem življenju. Prava učiteljica čednosti in čuvalka npravnosti je cerkev Kristova; ona ohranjuje čista in nepokvarjena ona načela, na katerih sloni npravno življenje; ona navdaja voljo z najkrepkejšimi nagibi in ne prepove samo hudega, temveč nas vzpodbu, da si uravnava vse brezpametne strasti.” — Kar velja o narodih, to tem bolj o posameznikih. Kdor ni npravno utrjen, tega delo ne bo imelo pravih tal. V dvakratno breme mu bo, ker mu manjka ravno to, kar bi mu delo olajševalo — vera.

Kdor torej dela za verska načela, ta je pravi prijatelj ljudstva. Mnogi se bahajo, da delajo za ljudski blagor, obljubujejo delavcem in kmetom zlate gradove, podkopavajo pa vero in nje načela, ti niso prijatelji delavskih stanov, temveč njih zapeljivci, ker na brezverskem potu ne evete in ne more eveteti prava sreča. Kličejo sicer, da bi se večini ne odprle oči, “vera je zasebna reč,” a ravno to vero podkopavajo na vse kripilje. Zasebna reč jim je le, v kolikor služi ta publika v njih sebišne namene; kadar pa gre za njih rožo, potem naj bi tudi za nje bila glavna reč, kar kaže sledeči dogodek.

Pred leti stopita v mesto Bordo (Bordeaux) na Francoskem na železnico nek agent in nek pripronec delavcev; bila sta sama v vagonu. Železnica pelje proti morskemu obali skoz samotne kraje. Na neki postaji zagledata duhovnika, ki je navidežno čakal na vlak iz nasprotni strani. Popotnik se hoče z njim ponorečevati ter se obrne do delavca z vprašanjem: “Čemu je pač ta reč (namreč duhovnik) tu?” Potem začne duhovnik in vero smešiti ter meni, naj

boljše bi bilo, če bi vse duhovnike zapodili iz dežele. Delavec ga mirno poslušal. Vlak je drčal zopet hitro naprej; delavec vstanal ter stopi pred začudenega agenta in pravi: “Tukaj je jako samotni kraj, in postaje so daleč ena od druge oddaljene. Stavimo, jaz bi vas za davil, vzem vam vaš denar in vigel truplo skoz okno, potem bi bi z vami konec in noben pes bi ne lajal za vami.” — “Ali prijatelj,” pravi proseč popotnik, in strah se mu je bral na licu, “nimam ničesar pri sebi, in nič bi vam ne bilo pomagano.” — “Oprostite, gospod,” odvrne orjaški delavec. “Preden sem šel na železnico, sem bil na borzi; tudi vi ste bili tam ter vzeli seboj 30.000 frankov, kateri morajo biti še v vašem kovčku. Pa ni se vam treba bati. Jaz vam ne bom nič žalega storil; šolal sem se pri gorečem duhovniku in duhovnik me je učil, da se moram bati Boga in hoditi po potu pravice. Zdjaj pa tudi veste, čemu so duhovniki dobri.” —

Skrb za naše časno blagostanje pripada posebno državi. Jasno je pa iz povedanega, da država, katera se postavi na podlago verskega indiferentizma, ki je brezverska, ne more prav pospeševati ljudskega blagorja. Take so pa do malega skoraj vse naše moderne (novodobne) države; vera jim je deveta briga, k večjemu da tlačijo posebno edino pravo, katoliško cerkev; zato pa je tudi beda v teh državah neznanstva. Izvrstno piše dr. Scheeben o njih: “Na političnem polju je sedanje načelo liberalizma, kateri se je še pred kratkim bahal, da bo rešil svet; obupal je pa sam nad seboj ter zatajil svoja lastna načela. Njegov sinek, socialno narodno gospodarstvo, je povzročil uboštvo, delavsko vprašanje, splošni polom, krščanskega dela. O. A. M. Weiss piše: “Tri reči so za pravo srečo neobhodno potrebne: ljubezen do dela, vstrajnost pri delu in blagoslov dela. Te tri reči so za sadovi, kateri zorijo le na drevesu prave pobožnosti. Svetovni duh, kateri ne gleda kvišku, napravi iz človeka stroj in ga goni ne toliko k delu, kakor k pogubonosnemu nemiru, in srdu, dokler se uničen ne zgrudi. Le kdor ima duha božjega, ima tudi duha pravega dela!”

Od takih držav nimamo pričakovati izdatnega zboljšanja naših razmer, in zato velja ravno o naših dneh tembolj: Bodi sam svoje sreče kovač, s tem da veš in poznaš, kakšno delo te dovede do dosegljive sreče.

Izgubljen človeku je zemeljski raj, Adamova deca v prognanstvu se joče In prosil, naj sreče zapravljen kraj Odpre jej na novo dobrotljivi oči.

Nespametno ljudstvo, čemu li tvoj stok? Na delo! Ne nosi mi križem rok! Povrni se samo v prvotnost nazaj, In našlo povsodi prvotni boš raj!

S. Gregorčič.

7. Delo in novodobni duh.

Smrtno ranjen v rebri
Hrast stoji potrt,
Bridke ure čaka,
Ko podre ga smrt.

Krilan-Pagliaruzzi.

Dandanes je na dnevnem redu socialno vprašanje. Živimo v razmerah, katere zahtevajo z železno odločnostjo, da se to vprašanje prej ko slej reši. “Nam se zdi to vprašanje — in to že leta — najnujnejše vseh praktičnih vprašanj, vprašanje, katero bo, če se nič ne stori za njega rešitev, nekoga dne samo nekaj storilo, in to na način, kateri nobenemu ne bo dopadel.” (Carlyle.) — O 20. stoletju se pravi, da bo socialno. Sreča in nesreča narodov je odvisna od končne rešitve tega vprašanja.

Če se bo dala našemu družbinskemu redu stara, krščanska podlaga in bo povsod prišlo zopet v veljavno staro geslo: “Moli in delaj,” potem moremo pričakovati, da pridemo do miru, reda in sreče, drugače bo nered večji od sedanjega. Do sedaj se je za reši-

tev tega nujnega vprašanja pač mnogo pisalo, a storilo zanj premalo.

Sledeče strogo ne spada v okvir našega spisa. Naš namen je, kazati posamezniku pot do dosegljive časne sreče. A posameznik je ud cele družbe, in ker je od nje odvisen, je dolžan tudi v javnem življenju storiti vse, kar mu je v časno korist. Zato je treba nekoliko poznati časovne razmere. Ako pride do tega, da se socialno vprašanje reši s krvjo in mečem, potem bomo ravno Slovenci bolj prizadeti, ker smo večinoma delavski narod. Že sedanje naše razmere dokazujejo to dejstvo. Tem bolj je nam treba, da si ne kopljeemo svojega lastnega groba, ter se ognemo pota, kateri vodi do smrti.

Vobče moramo reči, da je duh sedanjega časa spridil, ali vsaj hoče spriditi staro krščansko delavsko geslo: “Moli in delaj!”

“Ako prebiramo liste človeške zgodovine, najdemo čase, v katerih je bilo ono ginslo splošna podlaga celega družbinskega delovanja; nasledek je bil, da se je čutila človeška družba pod vplivom tega gesla srečno in je mirno uživala plodove svojega dela.” Kako je pa dandanes? “Ko so nauki materializma polagoma izpodrinili verski čut ter postavili človeka za boga, se je novodobnemu duhu posrečilo, vreči to geslo, kakor že mnogo drugega, med starino in s tem je delu vzel blagoslov ter prerezana nit življenja. Dela samega seve ni mogel spraviti iz dnevnega reda, a tem bolj se protivi temu, da bi se delo držilo z molitvijo. Od Boga odrejeno delo so zavrgli, na njegovo mesto pa postavili suženstvo; nasledek ni izostal. Delu manjka bivši blagor in ono ne zadostuje na nobeno stran; blagoslov je sadu vzeti, in ta sam ne zadostuje za potrebe in reve delavskih slojev.” (“Kršč. soc. L.” 5. zv. str. 68.)

S temi besedami je vse povedano. Pravi in zadnji vzrok naše socialne bede je odpad od krščanstva, odpad od vere, popolnoma verska nebrzižnost, katera vlada tako zelo v javnem in družbinskem življenju.

Danes je delo brez plodu in blagoslova in besede sv. Petra do Kristusa veljajo tudi človeškemu rodu: “Učenie, vso noč smo delali in nisimo ničesar ujeli.” (Luk. 5. 5.) Dela se veliko, breme dela teži milijone, a dela se ob odpadku od Boga in zato ni sreče in blagoslova. Mnogi pač še verujejo, da se držijo krščanskih načel, le preveč pa vlada duh verske mlačnosti. Tavamo v strašni temi.

Nekatere živali se ravno po noči prav dobro počutijo. Tako so tudi z današnjimi razmerami nekatere prav zadovoljni, ker vedno bolj in bolj padajo meje, katere bi mogle še ovirati njih uživanje. Trebuh je mnogim postal bog, zato so veseli, da je izginil iz sre mnogih pravi, krščanski Bog. Vera jim je potemtakem nazadnjaštvo, nevera luč, a resnice pri njih ni. Tavajo v temi!

a) Odkod naše razmere?

“Nevero smatram za najbolj značilno bedo sedanjega časa in za najhujšo kazen, s katero je udaril Bog človeški rod.” Balmes.

Kako smo prišli v temi? Že od druge polovice 18. stoletja so prav po načrtu delovali na to, da bi se krščanstvu izpodkopal tla in so vzeli sv. cerkvi vsak vpliv v javnem življenju. Sodelovali so pri tem početju sicer razne struje, a vse so zasledovale eden in isti namen in njih skupni oči je označen z besedo: verski liberalizem. Seve so njegovi nauki omamljivi, posebno ker se kaže ljudem večinoma v čisto drugi obliki, kakršnen je v resnici. Ogrniti se je znal celo z nekakim idealnim (vzornim) plaščem, in s tem goljufal ljudi.

(Dalje prihodnjic.)

SLOVO.

Zložil Fr. Zalko.
Mati, kaj danes nebo plameni,
mati, kaj danes po meni gorji?
Okna po kočah zlatijo se v zarji,
kakor da mi zdaj postali smo carji,
Tamkaj za stenami daljnih vrhov
šujej močno grmenje topov?
Blisk se na blisk žez nebo zažari —
mečev odsviti so, žeznih krvji:
tisoč življenj za svobodo ugaša,
tisoč junakov se s smrtjo ponaša —
mati, o mati — jaz pojdem za brati,
moram se z njimi za dom bojevati.

BOG JE. (Vseko znanstvena razprava.) SPISAL DR. G. P.

(Nadaljevanje.)

Tako skrbi priroda, da se evetni prah ne izgublja in se evetlice bolj gotovo asemenijo. Presenetiti mora človeka, ko gleda, kako nekatera žebela pušča lepše evete s slajšim medom in išče evetja kake neznatne vrste, medtem ko se druge žebele, ki so pač zjutraj srečnejše naletele, goste na lepših. Višja umnost, kakor je v rastlini in žebeli, je torej v razmerju obeh bitij.

Dozorelo seme je treba poslati z rojstnega kraja proč, sicer bi rastlina na istem mestu hirala in poginila, ali vsaj vedno sama ostala, med tem, ko bi večina suhe zemlje bila brez zelenja. Kako naj rastlina, ki se premikati ne more, svoje otroke prenaša v drugo domaćino? Ne tisočere načine to nalogo izvršuje. Nekaterim plodovom daje vabljivo barvo in okusno meso (jablane, hruške, jagode idr.); ti sadovi so prikupni ljudem in živalim, ki zase iščejo hrane, obenem pa razširjajo pečke in koščice. Druge rastline dajo svojim plodovom perotnice (javor, jesen, lipa), ali lasate privezke (regrat, planinka, mnoge druge kosarice); da ob vetru letajo po zraku. Nekatere imajo globokomunne lučalne naprave. Od vrtnarja sem dobil seme grmičaste plezavke. Ki svoje plodove vzredi na žličasti vevnici; vevnico ima pritrjeno kot vzmet na drugi vzmeti; prav ob času, ko je seme zrelo, se seme le še rahlo drži na žlici, napetost obeh vzmeti je največja, med tem ko zadržujoča stena sprhni: v trenutku je zadržek odstranjen, in seme, majhne črne ploščice, lete do pet metrov dale. Nekatere rastline preskrbe svoj plod s kljukastimi kvačkami, ali osinami s pridržki; z njimi se kar posili primejomi mimogredočih živali in tako srečno potujejo po svetu.

Karkoli vidimo na rastlini kot zakon, je umno delo. Višji smoter bi se pokazal, ako bi primerjali razne rastline med seboj in njih razmerje do človeka. A nadčloveška umna naprava je vsaka rastlina tudi sama zase.

Sile s katerimi deluje, so gotovo naravne. Človeški duh z vso pozornostjo preiskuje skrivnostno moč, ki vodi indiferentne sile k namenu. Drobno gledam je pokazal stanice, iz katerih je rastlina sestavljena in se v njih prenavlja; toda stanica sama ima že v kalii vse težnje prihodnje rastline; v manj bistvenih delih pa ima delo celoti primerno: to je prav tolika, če ne še večja umnost.

Vse vede človeške ne dajejo upanja, da bi človek kedaj mogel sestaviti le eno živo stanico: priroda jih tvori na dan neštete milijone.

Kraljestvo živalstva.

Kdor gleda le na zunanjo obliko utegne pri nekaterih organskih stvorih dvomiti, jeli spadajo k rastlinstvu ali živalstvu; toda dvomi le zato, ker se razlika ne vkaže. Le z umom prav obsežno veliko razliko: višje kakor rastlina s svojimi čuti. Bitje, ki je sestavljeno iz enakih atomov kakor rastlina, vidi, sliši, tiplje, duha, okuša. Vsaka ima čute take, kakor je njej prikladno, da se be in svoj rod ohranja.

Le nekaj primerov.

Tice. Človeški um premišlja že stoletja, kako bi se mogel dvigniti v zračne višave; a kar je dosegel, to je primerjati prvim nerodnim stopinjam otroka ki mora po treh korakih že spet pasti v naročje materino. Tice pa imajo letalni stroj v tisočeri oblikah. Hitro je izrečeno, “peroti ima, zato leta”, a za vso letalno napravo se je moralo združiti milijone ugodnih združkov atomskih. Pero vsako je mojstersko delo tehnike; kosti, pljuča, zračne vrečice krepke mišice itd. vse mojstersko in vse na pravem mestu. Tisočeri umotvori so združeni za en letalni stroj.

Kako naj se tak vkupek ohrani? Kako naj rastejo ravno prave hrane? Kako naj rastejo mladiči, ki seveda ne morejo biti precej starim enaki? Kaj naj store v zimskem mrazu?

Nešteto težkih nalog mora priroda rešiti, da ohrani tico.

Od iste matere se rode mladiči dveh spolov, ki imata različen ustroj različno barvo, drugačen glas drugačno petje; vse to je potrebno. Samica ki nikoli ni videla jajec, in ki ne bi vedela, kaj je v jajcih, ako bi tudi imela človeški razum začne graditi umetno gne-

zdo zneso jajčeca vanjo, gre njanja sest, sedi in strada in kljubuje nevarnostim pred kakršnimi sicer beži: vse to je potrebno. Vsaka starka ima tako naravo ki je potrebna za njene mladiče. Ako bi kokoš za mladiče skrbela kakor golobica, golobica pa kakor kokoš, poginil bi zarod obeh. Ko odrasla tica prvokrat vidi zaprta semena jajh; hrane, ki ni zanjo pa niti odpreti ne poskuša. V jeseni dobi za zimo topel kožušček ali pa se preseli v gorkejšo domovino. Tica ki še nikoli ni videla zime, zapusti rojstni kraj ob času, ko je še topla in je hrane še v izobilju in gre brez zemljevida črez morje; mladiči nekaterih vrst prej, ko “izkušeni” stari. In vrne se spet nazaj v mrzlejši kraj, ravno ob času ko dorašča tisti mrčes ki je njena hrana. Mrčes mora biti, da se presnavlja narava in žive od njega tice, te pa morajo skrbeti da rastlinstvo ne trpi ugonobljive škode; zato so tice razdeljene, razne vrste za razne škodljivce. Večji tiči gredo snažit debela, manjši vejice za najdrobnejše konce vejice najmanjše tičice; nič ne poskušajo, kam bi šle, vsaka precej zleti na svoje mesto. Da ne ostanejo tice ene vrste preblizu skupaj v pogubo sebi in rastlinstvu, imajo samei bojevitost, s katero se na oko preganjajo, a v resnici si le razdeljujejo veliko mizo. Kukavico ki je sama odločna za neke vrste kosmatih gosenic in mora zato prosteje letati v bolj oddaljene kraje, je priroda oprostila materinskih dolžnosti; kukavica svoja jajca polaga v gnezda malih tičic in te morajo valiti in pitati tuje mladiče: tako potrebuje priroda.

Čebela. Mala bitja, ki žive povprečno šest tednov, opravljajo svoja dela po najtežjih računih kemije in matematike in med seboj si razdeljujejo najrazličnejše opravke v najlepši slogi. Prve dni svojega življenja čebela pita za rod, mlade delavke, trote in matice; vsaki vrsti daje drugačno in drugače odmerjeno hrano; ako bi se zmotila pri tem delu, bi se uničilo njihovo kraljestvo, zakaj delavska ne bi bila delavna, matice ne bi bila rodovita. Par tednov stara mora delavka mora iti nabirati evetnega prahu in medu. Nikoli še ni videla evetlice, a brez kačipota precej najde izmed mnogih ravno one, ki nosijo med. Isto snov evetlice predela v med ali vosek ali strup, vse v pravi meri, pravem času in v pravo uporabo. Ker gre veliko hrane za vosek, zato je treba varčevati z njim. Matematiki so računali, kako obliko morajo imeti lončki, da se porabi zanje najmanj voska. In čebela dela natančno po računom, ne pedantsko, temveč po razmerah: tičične posodice so brez najmanjše pomote. V resnici mora človeka očarati misel, kako pride čebela na to, da morajo biti lončki šestostranski; in kar je še čudneje, kako pride mala brnelka do tega da šestostranski posodi da tristransko piramidno dno; in kako izračuni kote piramidnih stranic! Reamur in Maraldi sta merila kote tičičnega čebelinega lončka in našla da je večji kot velik 109. 28. Matematik Koenig pa je računil, da bi bil najprikladnejši kot 109. 26. Kdo se se je zmotil? Pokazalo se je, da je sloveči matematik, rabil logaritme ne čebela.

Poglejmo še nižjo vrsto.

Brezov livojiač (Rhynchites betulae) je majhen, 4 mm dolg, črn rilčkar, ki mu je priroda odmenila težko nalogo. Ohraniti mora svoj malbštevili zarod; toda jajčeca ne sme pustiti na zraku, sicer se posuše; ličinke žro le osehlo listje; toda listje, ki na zemljo pada, je v solneju presuho, v dežju premokro; ubogi rilčkar tudi še nikdar ni videl ne podobne ličinke, ne jajčeca; in tudi nima veselja, da bi kedaj kaj takega hotel videti. Kako naj ustreže potrebam, katerih sploh ne pozna? In vendar ustreže. Dva ali tri dni se veseli svojega življenja in gre na resno delo za svoje potomce. Poišče si list na buki, gabru, leski ali jelki, kjer je ravno rast najbolj primerna za njegov namen. Sede na zgornji rob in zamene — rezati. Na vsaki strani srednje žile list preže, žilo pa samo nareže, da lista spodnji del mora veneti, a da odpasti ne mora. Iz tega lista naredi žibelko, ki

bo v zračni višavi zibala njegov zaklad in ponudila lačnim ustom okusne hrane, prav take, kakršne želi ličinkin želodec. Pri tem delu pa reši težko nalogo iz višje geometrije: kakšna bodi urezana ploškev, da se bo dal iz nje zviti lijak, pa tak, da bo treba pri zavijanju najmanj moči. To je račun, ki ga vsi abiturientje ne zmorejo, in so si veliki matematiki dolgo z njim zaman belili učene glave. Matematik Heis je meril in računil za geometrom rilčkarjem, in našel ta problem rešen: hrošček uporablja rob lista kot evolvento in ureže v list evoluto. Na listu izgleda prereza na desni strani kakor pokončni viliki S, na drugi strani srednje žile pa kot ležeči narobe obrnjeni S. Ako začne na levem robu, stoji leva prereza po koncu kakor narobe obrnjeni veliki S, in prereza na desni strani kakor ležeči S. Ko je bil list narezan, gre umetnik tja, kjer je začel rezati, na na spodnjo stran, in zavija list po teorii koničnih oblik. Prvič rahlo zaviti lijak popusti in gre na sredo lijaka, kjer položi jajčeca (2—4) v list; nato začne drugič zavijati in konec zatlačil v nalašč spodnji konec lijaka. V eni uri je z vsem delom gotov, zleti in se nikoli več ne zmeni za trudopolni zavoj. Pri vsem kretanju se umetnik tako vede, da človek nehote misli na pričujoč razum. Toda če le malo poskusiš z njim, vidiš, da je tepček najnižje vrste. Sicer pa ustvarjen razum ne bi bil zadosti za tak problem.

Umotvorov je pač toliko v prirodi, kolikor je vrst rastlin in živali. Vse neštete množice različnih smotrov v prirodi pa se strinjajo v krasno soglasje in enoto. Stvari, ki druga za drugo ne vedo, so prikrojene tako, da se med seboj podpirajo, a vse skupaj so pripravile človeku bivališče.

(Konec prihodnjic.)

Misijonski zvon.

(Priobčeno o priliki sv. misijona v Chicagu 21.—28. okt. 1917.)

Že krije tiha noč doline,
Živali spij in evetje trat,
Misijonski zvon z visoke line,
Doni nam tužno še enkrat;
O moli, moli! kliče zvon;
Daj dušam blagor, svet' misjon.

Po krivih potih grešnik raja,
In v sladnostih zapravlja dan,
Med dobrovoljce rad zahaja,
V nesramno djanje za kopan;
Še njega glasno kliče zvon,
Na pot pokore svet' misjon.

Glej, stari grešnik, oče sivi,
In vé, posvetne matere,
Za vas otroci ljubeznivi,
Stegujejo k Bogu roké.
Oj zvoni, zvoni, blažen zvon,
Daj staršem milost, svet' misjon.

O čujte vi zgubljeni sini,
Poslušaj razuzdana hči,
Za vas vaš oče v bolečini,
In mati v solzah se topi.
O kliči, vpij na sree, zvon,
Da jih poboljša svet' misjon.

Bogu darujemo sree svoje,
Dokler nas kliče zvona glas,
Ko sodbe tromba nam zapoje,
Ne bo več milosti za nas.
Takrat ne bo več zvon zapel,
Misjon slovo bo večno vzél.

Kadar si v dvomu, govori vedno resnico.

Pravijo, da, kdor ima samo eno srnjajo, je kratak z drobičem.

Rojen v časti in zlatu — umrl v bedi in blatu.

Pogum in korajža odvratača od nas bojazen.

SVOJI K SVOJIMI!

Rojaki Slovenci iz Chicaga in bližnje okolice! Kadar rabite avtomobil pri raznih prilikah, na pr.: pri porokah, krstih, pogrebih i. t. d., obrnite se na podpisana, ki vas bo točno in zadovoljno postregel.

Jaz stanujem sedaj v sredini naše slovenske naselbine, na: 2107 Coulter St., (med So. Hoyne Ave. in So. Leavitt St.)

Pokličite me po telefonu, bodi po dnevu ali ponoči: Canal 5889.

Z velespoštovanjem
ANDREJ GLAVAČ,
2107 Coulter St., Chicagu, Ill.

“GLASILO K. S. K. JEDNOTE”

Izhaja vsako sredo.

Lastna Kranjsko-Slovenske Katoliške Jednote v Združenih državah ameriških.

Uredništvo in upravnništvo: Chicago, Ill.

1951 West 22nd Place Telefon: Canal 2487.

Naročnina: \$0.60
 Za člana, na leto \$0.60
 Za nečlane 1.00
 Za inozemstvo 1.50

OFFICIAL ORGAN of the GRAND CARNIOLIAN SLOVENIAN CATHOLIC UNION of the UNITED STATES OF AMERICA

Issued every Wednesday.

Owned by the Grand Carniolian Slovenian Catholic Union of the United States of America.

OFFICE: CHICAGO, ILL.

1951 West 22nd Place, Phone: Canal 2487.

Subscription rate: \$0.60
 For Members, per year \$0.60
 For Nonmembers 1.00
 For Foreign Countries 1.50

Pozor čitatelji našega lista, ali članstvo K. S. K. J.!

Ker se nam bližajo vedno bolj in bolj dolgi jesenski večeri, bo gotovo marsikdo izmed cenj. čitateljev sedaj posvetil več časa in prilike za čitanje lepih knjig in dobrega časopisja. Pred vsem se zanašamo pri tem na članstvo naše Jednote, da se bo prihodnje mesece marljivo oprijelo dopisovanja, razprav in lepih člankov v svojem lastnem listu, ali "Glasilu K. S. K. Jednote".

Da bo postalo to zanimanje tim večje, zato razpisuje uredništvo našega lista nekaj nagrad za sledeče najboljše razprave, ali članke:

1. 20.00 (Dvajset dol.) v gotovini za najboljši KRATEK OPIS, ALI ZGODOVINO K. S. K. J.
2. 15.00 (Petnajst dol.) za najboljšo navodilo: KAKO JE MOGOČE ŠE BOLJ POVZDIGNITI NAŠO K. S. K. J.?
3. \$10.00 (Deset dol.) za najboljši spis: AMERIŠKA SLOVENSKA PODP. DRUŠTVA PRED 30 LETI.
4. \$5.00 (Pet dol.) za najboljši spis: KAJ SO STORILI AMERIŠKI KATOLIŠKI SLOVENCI KORISTNEGA V SPLOŠNEM OZIRU ZA ZDRUŽENE DRŽAVE?

To so štiri važne točke, ali važni članki, za koje se razpisuje primerno nagrado. Pričetek tekmovalnega dopisovanja je od 15. t. m. do 30. nov. t. l. Tega dopisovanja, ali teh tekmovalnih razprav se smejo udeležiti samo čitatelji našega lista, ali člani K. S. K. J. Pri vsakem dopisu je treba navesti številko krajevnega društva, ali pa št. zavarovalnega certifikata.

Vsak članek, ali tekmovalni dopis mora obsegati najmanj 8 pisanih strani navadne velikosti, kakorino imajo naša krajevna društva tako, da bo zavzemalo tiskano besedilo vsaj 2 posamezne kolone (40 palcev) vsebine. Razsodbo o prisojenih nagradah si privzajava uredništvo našega lista soprozumno s še dvema drugima razsojevalcema. Najboljše, ali one spise, katerim se bo prisodilo nagrade, bomo priobčili l. 1919. tudi v "Jubilejni knjižici K. S. K. J." katero se bo izdalo meseca aprila l. 1919.

Cenj. člani in članice! Stopite torej na noge! Nagrade so primeroma lepe in hvaležne. Izberite si to, ali drugo izmed gori označenih štirih točk, ter jo skušajte izgotoviti kar najbolj dobro in popolno. — Prisojene nagrade se bo poslalo zmagovalcem te tekme dne 10 decembra t. l.

Uredništvo "Glasila K. S. K. J."

Listnica upravnništva.

Glasom sklepa in določbe zadnje konvencije se morajo vršiti in reševati vse spremembe naslovov pri listu samo URADNIM POTOM, ali da naj iste pošiljajo tajniki krajevnih društev, NE PA NARAVNOST NAROČNIKI.

Na naznanila sprememb naslovov naravnost od članov, se zanašaj upravnništvo ne bo osiral.

Plačevanje asesmentov.

Med raznimi društvenimi naznanili, katere prinašamo običajno na drugi strani našega lista, je čitati skoro v sleherni številki slične in enake pritožbe ter mofodovanje društvenih tajnikov (ie): "Dragi mi sobratje in sestre! Prosim vas, da asesmente bolj točno plačujete. — Društvo ne more zakladati denarja za toliko članov iz svoje blagajne. — Kdor ne bo plačal zaostalega dolga na prihodnji seji, bo suspendan." i. t. d. i. t. d.

Da, naši sobr. tajniki imajo popolnoma prav, da se vedno zaradi te nerednosti pritožujejo. Žal le, da vse slične pritožbe in prošnje dosti ne pomagajo. Gotovih ali nekaterih članov se ne prime ne lepa, ne grda beseda ker nočejo zapopasti velikega pomena plačevanja asesmentov. Koliko sitnosti in nepotrebnega dela imajo vsled tega društveni tajniki, društvo pa stroškov.

Jasno kot beli dan je dejstvo, da so glavna podlaga vsake podp. organizacije, ali podp. društva — sredstva s katerimi se društvo vzdržuje. S čim bo društvo plačevalo podporo, če ne bo nič denarja v blagajni? Nične ne more voditi kake trgovine ali kakega podjetja, če nima za isto potrebne kapitala. Društvo, koje se ne drži v tem pogledu strogega reda se nam zdi podobno lahkoimljenemu trgovcu, ki prodaja svoje blago odjemalcem le na kredo. Tak trgovec bo prišel kupalu na boben, kar si je edino le sam kriv.

Nad vse čudno se nam zdi da nekateri člani nočejo nikakor tega preudariti, da društvo ne more delati čudežev, da bi plačevalo podporo, če nima zato potrebne denarja. Kako zamoreš sploh pričakovati kake podpore od društva če za isto redno ne plačuješ kar mu gre?

Dober in vesten član bo pred vsem skrbel za to, da bo dajal društvu kar je društvenega (in Jednoti, kar je Jednotinega. Povsem "prazni in ničevni so izgovori: "Ta mesec ne morem plačati asesmenta zaradi tega in tega; nimam denarja; bom plačal pa prihodnjič, itd. — Seveda imaš lahko prazen žep, ker si morda denar po nepotrebnem potrošil. Če bi si odtrgal od ust sleherni dan samo 5 centov, pa bi imel ob mesecu \$1.50, kar bi zadostovalo za društvo; tako so ti pa druge stvari več mar in bolj važne kot pa društvo. Za tobak, pijačo in druge stvari mora biti toliko in toliko na dan; društvo ti je pa deveta briga čes, naj le čakajo. Za 1 mesec ali 2 lahko društvo zahteva plača, saj imamo še nekaj v rezervi. Slaba taka tolažba in slabi taki izgovori. Kako naj pa društ. blagajnik založi zate asesment, če bi se po tvojem ravnala polovica članov? Ali naj morda plača prispevke zate iz svojega lastnega žepa, ker je blagajna prazna? Kako nagli in silni so pa običajno taki "točni" člani v slucaju bolezn! Tedaj bodo zahtevali točno izplačilo podpore morda že vnaprej. Pomisli dragi mi sobrat: Za 50c, katerih sploh nisi ta mesec društvu plačal pa zahtevaš \$20. \$25. ali celo \$30. bolniške podpore! Nekatera društva imajo v tem pogledu umestna pravila in določbe da članom, ki so na dolgu nočejo plačevati nikake podpore, kar je tudi povsem prav in umestno. Če nisi nič vplačal v društvo, tudi ne smeš in ne moreš zahtevati in pričakovati, da ti bo društvo kaj izplačalo. —

Med raznimi društvenimi naznanili, katere prinašamo običajno na drugi strani našega lista, je čitati skoro v sleherni številki slične in enake pritožbe ter mofodovanje društvenih tajnikov (ie): "Dragi mi sobratje in sestre! Prosim vas, da asesmente bolj točno plačujete. — Društvo ne more zakladati denarja za toliko članov iz svoje blagajne. — Kdor ne bo plačal zaostalega dolga na prihodnji seji, bo suspendan." i. t. d. i. t. d.

"Malo novaca, malo muzike", veill star hrvaški pregovor. Niti za 5c kruha ne moreš dobiti brez denarja. Pomisli samo to, pa boš uvidel, da ti tudi društvo ne more plačati podpore, če nisi tudi ti nič za društvo plačal.

Grda in slaba je razvada pri nekaterih članih, ki se izgovarjajo sledeče: "Bom pa plačal za 2 meseca skupaj na prihodnji seji. — Za en mesec — gori, ali doli — saj bo do tedaj zopet "peča". Do iste seje boš pa morda zopet ves denar potrošil in dolg pri društvu ti je narastel že za 3 mesece? Potem ti pa prede trda, ko je treba odšteti za društvo po \$5 ali \$7. naenkrat.

Pomisli posledice, če bi te tajnik morda med tem časom suspendal iz društva in Jednote in naj te zadene kaka nepričakovana nesreča! Sam si boš kriv pomankanja, da ne boš prejel ne od društva ne od Jednote predpisane podpore.

Naj bi te vrstice uplivala pri vseh malomarnih članih društev naše Jednote, da jih ne bo treba več javno v glasilu tirjati za asesmente. Dajajte torej Bogu kar je božjega, državi kar je državnega in društvu, kar je društvenega!

Drugo posojilo svobode.

Rojaki!
 Prišel je čas, ko se daje vsakemu izmed nas priložnost okrepiti in za vedno ustanoviti demokracijo narodov!

Čas je tu, ko mora demokracija — narodova volja — zmagati, da nemoteno vlada za vselej, ali pa pasti krvaveča pod noge tiranov narodov. Ni države, niti naroda na svetu, da bi sedanja vojna in njene posledice ne vplivale nanj. Svet in narodi sveta bodo ali svobodni, da se vladajo sami, ali pa jim bodo vladali samodržci — poganjači sužnjev: Gospodar Nemeč s kajzerjem na čelu — sužnji vsi drugi. Eno ali drugo! Vsakdo deluje sam sebi, svojim otrokom, svoji domovini, svojim bližnjim storiti vse kar je v njegovi moči, da zmaga svoboda in da propade tlačanstvo.

Hrani svoj zaslužek in kadar zakliče potreba Združenih držav, naloži ga obrestonosno v svobodo in bodoče blagostanje, ali pa ga obdrži, da ti pozneje denar vzame kajzer in njegovi valpeti. Imaš kmetijo tu ali v starem kraju. Tlačitelji naše rojstne dežele so si že sposedili denar na tvoje premoženje in stari domovini, ne da bi vprašali za tvoje dovoljenje; prisilno gonijo tvojo ženo in otroke tvoje na delo na kmetiji, ki ni več tvoja, in še to ne iz vzroka, da se preživi tvoja žena in tvoji otroci, ampak da se vzdrži despotičen vojni stroj — zmaj, ki žre ljudi in pije njihovo kri, in da se ljudo troni, in da biči ostanejo v rokah kronarjih suženjskih poganjačev.

Praviš, da imaš premoženje v starem kraju. Ono ni več tvoje: Avstro-ogrška vlada si je — kakor rečeno sposedila se denar nanj; oni dolg boš moral plačati, ali pa ti bo predano. Tu v Ameriki si zaslužil denarja in tudi neka prihranil. Toda kaj si do sedaj ukrenil, da si zavaruješ vsaj to kar imaš tukaj? Ali si pomagal uničiti roparje-despote? Ali hočeš vsaj sedaj pomagati, ko bijejo odločilne ure? Če ne, tedaj nisi storil ničesar, da si zavaruješ svoj zaslužek. Grem za korak naprej in trdim, da vsi oni, ki ne pomagajo Ameriki sedaj, hočejo izkoristiti zase potne srage onih, ki žrtvujejo tako svoje duševne zmožnosti kakor svoj denar, svoje delo in svojo kri za obrambo te dežele pred grabežljivimi tirani; taki ljudje so parasiti, ki se debele na delu drugih; oni so vampirji, živeči na krvi, ki jo prelivajo bojevalniki za demokracijo na bojnih poljih Evrope, da zavarujejo svobodo in sad ljudskega dela. Proč s takimi! Svetovna vojna je pretresla temelje naše nove domovine; in ti nečeš pomagati zemlji, ki ti je dala zavetišče!

Rojaki, vaše družine v stari domovini Sloveniji kličejo na pomoč. Otri solze vsaj svojih vnukov, ko že ne moreš pomagati ženi in otrokom. Kranjska, slovenski Štajer, Koroška, Trst, Goriška in Istra se žele združiti z ostalo Jugoslavijo, in mi naj ne bi pomagali združiti in osvoboditi svoj narod, da postane na svoji zemlji svoj gospod, ter da se na veke prepreči prelivanje krvi!

Pomagaj zavarovati svobodo in blagostanje Amerike! Pomagaj istrigati svojo družino in svoje premoženje v starem kraju iz rok tiranov! Pomagaj zavarovati demokracijo sveta! Pomagaj osvoboditi in združiti Jugoslovane!

Amerika ti bo dala priliko, da kupiš državne bonde, v kojih bo tvoje zaslužek varno in obrestonosno naložen: s skupni-kom bondov pa se bodo bojevale bitke svobode in pravice proti tlačanstvu in krivici. Potem če bo vaše premoženje varno, vaše družine proste in vi, prosti, može glasujete pri volitvah za blagostanje domovine in svoje lastno blagostanje.

Hranite svoj zaslužek že sedaj, da vam bo dalo moč kupiti nove državne bonde; isti so že na prodaj. Plačilo bo neskončno večje, kakor pa žrtev.

Povzdignimo glas naše bojne himne doma, pri delu, in na bojnih poljih: "Naprej zastava Slave, na boj junaška kri! Za blagor očetnjave, naj puška govori!" In "U boj, u boj! Mač iz toka, brač! Nek dušman zna kako nremomi!"

župnik cerkve Presv. Srea, McKeesport, Pa.
Matej F. Kebe,

Domoljubno delo.

Kakor znano, se vrši sedaj širom Združenih držav velika agitacija za subskripcijo, ali podpisovanje II. vojnega (Liberty) posojila ki bo znašalo 3 milijarde dolarjev.

Temu domoljubnemu delu se je takoj prvi dan odzvalo razen posameznih oseb tudi mnogo denarnih zavodov, in industrijskih podjetij in drugih.

- Po velikosti podpisanih znoskov "Liberty" posojila prekaša Hanover National banka v New Yorku vse druge, ker ta je vzela za deset milijonov dolarjev tega posojila. Velike svote so podpisale druge banke in razne družbe kakor sledi:
- Irving Nat'l Bank New York 5. milijonov.
 - Del. Laek. in West. železniška železniška družba ... 4. milijone.
 - Česko stavb. in posoj. društvo New York 2. milijona.
 - U. S. Industr. Alcohol Co 2. milijona.
 - Lehigh Valley R. R. Co. 1. milijon.
 - Studebaker korporacija 1. milijon.
 - Mechanics Bank' Buffalo 1. milijon.
 - Manfct. and Trades Bank Buffalo 1. milijon.
 - German Amer. Bank Buffalo 1. milijon.
 - Trust and Savings Bank Rochester, N. Y. 1. milijon.
 - Conn. Trust Co., Jersey City 1. milijon.
 - Amer. Tobacco Co. 1. milijon.
 - Provident Life and Trust Co. 1. milijon.
 - Fourth St. Nat'l Bank, Phila. 1. milijon.
 - Third National Bank Scrantoni, Pa. ... \$1,000,000,000
 - Ligget & Myers Tobacco Co. 500,000
 - Internat'l Shoe Co. 500,000
 - Irene E. Du Point. 500,000
 - Insurance Co. of N. A. 275,000
 - U. S. Cigar Stores. 275,000
 - Nashville & St. Louis R. R. Co. 275,000
 - Vojaštvo na Governors Island 200,000
 - Ameriški Slovenci. ??????

Amerika in katoličani.

Ameriko je je odkril, mož, ki je bil ponižen sin katoliške cerkve. Njegov namen je bil — pridobiti več duš za Kristusa in s tem ciljem pred očmi se ni strašil nastopiti dolgo in nevarno pot preko atlantskega oceana v Ameriko. Kolumb je smatral že svoje ime značilno — za svoje yzvišeno nalogo. "Kristofer" namreč pomeni "Nositelj Kristusa" in Columbus znači ptico miru — goloba. Njegovo poslanstvo je bilo torej: "Mir ljudem, ki so dobre volje," in namen njegov je bil — ponesti Kristusa "narodom sedečim v temnici in v senci smrti." Ladjó, ki ga je nesla čez atlantske valove je imenoval "Sveta Marija." Prva pesem, ki se je pela na novodokrite svetlo se je glasila: "Zdrava morská Zvezda" in "Slava Bogu na višavah." Ko se je izkrcal, je bilo njegovo prvo delo postaviti sveti križ, znak kr-

šanstva, kateremu je tako goreče želel uspeha in razširjenja na novih tleh. Ko se je povrnil drugič v Ameriko, je vzel s seboj 12 misionarjev, da bi našli nove narode blagovest-evangelij.

Odkritje Amerike je torej pripisovati katoliškim možem. Janez in Sebastian Cabot katoličana, sta leta 1498 našo severno atlantsko obal odkrila; tedaj se je brala prva sveta maša v naši bližini. Ponce de Leon je leta 1512 odkril Florido in z njim so prišli tja oznanjevalci svete vere. In potem je Balboa odkril leta 1513 tihi ocean in Goray l. 1524 mehiškanski zaliv. De Vaca je prekorlačil celino 1532 leta. Leta 1534 je Cartier trčil ob ozemlje Kanade in De Soto je l. 1542 preiskal bregove reke Mississippi: Prihod Špancev l. 1542 pod vodstvom slavnega Coronado; ustanovljenje mesta sv. Augustina l. 1564; prva sv. maša v Kaliforniji l. 1601; Champlain odkrije zaliv Penebscot l. 1604 in Lake Champlain l. 1609; in končno še prihod katoliške kolonije v Maryland iz Angleškega. To je le nekaj dogodkov, katerih začetek, namen in zgodovina je popolnoma katoliška in ti nam dajejo po prednost pred vsemi drugimi:

Sploh pa nastopijo v začetku ameriške zgodovine pred vsem tri osebe: Kraljica (kralj) mornar (vojak) in redovnik. Redovnik govori pri kraljici Izabeli, da naj pošlje in podpira mornarja Kolumba. In pozneje vidimo, da hodita raziskovalec in menih z roko v roki. Vojak brani redovnika pred divjimi plemeni in redovnik zopet pomaga vojaku z govorom in nauki, predvsem pa prebračanjem podjarmljenih plemen k sveti veri, k oni sveti veri, ki uči mir na zemlji; svetic in pravičnost, oblast in podložnost in lije v srca bednih tolažbo boljše prihodnosti.

Po teh slavni uspehi prvih katoličanih raziskovalcev, so se začele kosati evropske države, kdo bo več odkril in kdo bo več pridobil. V tej tekmi vidimo Španško, Portugalsko, Francosko. Anglijo, Švedsko in Norveško in pozneje avstrijsko misijonsko Leopoldovo družbo, katere namen je bil čisto verski, namreč podpirati ameriške misije in tako širiti sveto vero. Vodniki teh ekspedicij so bili verni katoličani, ki so goreli za razširjanje svete vere in nikdar niso zamudili dane prilike vzebi zvezi oznanovalec evangelija, ki so boljše in lažje pridobili in podjarmili divja indijanska plemena s sv. križem v roki, kakor pa vojaki z nabrušenimi meči — to vse je bilo še pred revolucijo. Kaj pa za časa revolucije?

Dočim so bile protestantovske sekte razdeljene med seboj za časa revolucije, so bili katoličani trdno združeni in so odobraval ameriško neodvisnost. Ameriška armada je bila polna katoličanov; zato vam pričajo imena: Moylan, Doyle, McGuire, Vigo, Charlevoye, Guillot, La Balle in Orono, indijanski poglavar. Kanada je bila tedaj zoper nas; katoliška Francija pa in Španija so nam veliko pomagale. John Barry, ki je s svojo bistroumnostjo in zmaganimi položji temelj ameriškem brodogovju in ki se po pravici imenuje "oče ameriškega brodogovja" je bil tudi zvest in trden katoličan. In imena mož, ki so sedeli v kontinentalnem kongresu, kakor: Charles Carroll of Carrollton, Daniel Carroll, Thomas Fitzsimons, Lee Carroll of Carrollton; vsa imena so bile imena katoliških mož, ki so se pokazali junake v vojaški službi. Kro ni slišal še imena, General Philip Sheridan? Njemu je dala država najvišje znamenje časti in dike — službo generala. In on je bil dober katolik. — Škof Lynch, nadškof Hughes in škof Dominic so bili poslani kot posebni poslanci k evropskim državam in trdi se, da so tako odvrnili še večje naloge od dežele svobode.

Udanost, duševna in politična, je čednost katoličana. Politično lojalnost so dokazali katoličani v miru in v vojski s črnei, ki so vrđni, da jih omenja zgodovina. In, da smo duševno udani, pričamo s tem, da se klonimo nevidni sili, ki izvira od svete Stolice. Katoličan, ki je zvest sveti veri, je zvest tudi državi. Če je nezvest eni, ne more biti zvest drugi, ker zapisano je: "Dajte cesarju (državi) kar je cesarjevega (državnega) in Bogu, kar je božjega." Kdo ne

ve, da je kardinal Gibbon ali n. pr. nadškof Ireland po celi Ameriki spoštovan kot najbolj odličan državljan in patrijot?

In kakor so bili katoličani zvesti Ameriki predno je bila določena meja tedaj naši svobodni deželi, in poštvovalni v boju za svobodo, njihov delokrog se je razširil, ko so zadobile Združene države določene meje. Kaj so naredili katoličani za socialni napredek? Sto in petdeset let nazaj mi nisimo imeli niti ene katol. sirotišnišnice v tej deželi, in danes jih imamo nad pet sto; pri tem pa še ne omenjamo zavodov, za stare ljudi in za one reveže različnih vrst, ki si ne morejo pomagati. Sedaj imamo katoliške farme in visoke šole, trgovske šole in pribežališča za one, ki jih zadene težka nesreča. Kdo ne občuduje katoliških bolnišnic po vsej deželi, kjer čuje nad tisoč in tisoč usmiljenih sester noč in dan ob bolnikih in jim lije leka v skeleče rane.

Polje katoliških dohodnih zavodov je tako veliko in obširno in delo, ki ga ga vrše, tako različno, da bi se o tem pisale razprave in knjige in ne bi mogli vsega popisati in povedati. Sicer pa o zri se malo naokoli v sedanosti in preteklosti in videl boš spomine prešlih dni, spomine del, ki so jih vršili katoličani in v našem času stavbe in zavode, ki kličejo vsem mimodošlim: Vstavi se in pogled, to je delo onih, o katerih nekateri ljudje govore, da niso patrijotični, da niso socialni, da so le v oviro napredku in izobrazbi. . . to je delo katoličanov.

S. Ž.

Trije vojaki.

Zložil Jos. Freudensfeld-Radinski.

Iz vasi na bistrjih konjičih hitijo vojaki trije, za dom in očetnjavo hitijo na bojno polje.

In vzdihne prvi in pravi: "Poslovil sem se težko; solzila se stara je mati, jokala je sestra glasno."

In drugi vzdihne in pravi: "Poslovil sem teže se jaz; plakala je žena, — v zibelki smehljaj se deteta obraz."

In tretji zamolklo deje: "Ob zori so danes zaran zagrebli mi ženo z detetom, zagrebli so beli mi dan."

Hrumi in šumi tam bitka in bridke sablje zvené; za dom in za očetnjavo premmogo izdihne srce.

V najhujši, v najsilnejši borbi stoji mi tretji vojak. Kopni li po časti in slavi? Kopni li po grobu junak?

Po dolu hitita vojaka na bistrjih konjičih domov... A tretji počiva sladko tam sredi nebrojnih grobov.

RAČUNSKI STROJ.

Leta 1639 je bil imenovan sloveči matematik Pascal za davčnega upravitelja v Normandiji in se je preselil v Rouen. Davki so bili tedaj za nižje ljudstvo ogromni. Bosonogi (Jean va nupied) so se vsled tega uprli ter sežgali kataster in vse davčne knjige. Upor so kmalu zadušili, a v davčnih uradih niso mogli tako hitro napraviti zopet reda. Dolgotrajni, duhomorni, vedno se ponavljajoči računi so postali duhovitemu Pascalu zoperni. Šinila mu je misel, da je za tako zgolj mehanično delo pripraven tudi navaden stroj, ki ga enoličnost ne ubije in ki enakomerno, zanesljivo izvršuje svojo stvar. Načrti niso prizadeli Pascalu nikakih težav, pač pa je moral prej poizkusiti 50 različnih modelov, predno je bil stroj dovolj močan za prenašanje in za rabo. Seveda je Pascal svet kar očaral s svojo izumitvijo. Komaj je Nemeč Leibniz zaznal to Pascalovo čudo, se je lotil sam istega problema in sestavil stroj, ki je še več izvrševal, a bil pri vsem veliko enostavnejši nego Pascalov. Najpopolnejši pa je arithmometer, ki ga je konstruiral Tomaž iz Kolmarja. Ta arithmometer sešteva, odšteva, množi, deli, vleče korone, da celo pri trigonometriji je uporaben.

Kdor ima dober spomin, naj se nikar z lažjo ne ukvarja.

K. S. K. Jednota

Ustanovljena v Jolietu, Ill., dne 2. aprila 1894. Inkorporirana v Jolietu, državi Illinois, dne 12. januarja, 1898.

GLAVNI URAD: JOLIET, ILL.

Telefon 1048

od ustanovitve do 1. oktobra 1917 skupna izplačana podpora

\$1,303,796.79

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: Paul Schneller, 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
I. Podpredsednik: Joseph Sitar, 805 N. Chicago St., Joliet, Ill.
II. Podpredsednik: Anton Grdina, 6127 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
Glavni tajnik: Josip Zalar, 1004 N. Chicago St., Joliet, Ill.
Pomožni tajnik: Josip Rema, 2327 Putnam Ave., Brooklyn, N. Y.
Glavni blagajnik: John Grahek, 1012 Broadway, Joliet, Ill.
Duhovni vodja: Rev. Jak. Černe, 820 New Jersey Ave., Sheboygan, Wis.
Pooblaščenec: Martin Muič, box 537, Forest City, Pa.
Vrhovni zdravnik: Dr. Martin Ivec, 900 N. Chicago St., Joliet, Ill.

NADZORNIKI:

Josip Dunda, 704 Raynor Ave., Joliet, Ill.
Geo. Thomas, 904 East B St., Pueblo, Colo.
John Povaha, 311 - 3. Ave., Hibbing, Minn.
Frank Petkovič, 720 Market St., Waukegan, Ill.
Frank Frančič, 420 - 4. Ave., Milwaukee, Wis.

POROTNI ODBOR:

Mihael Kraker, 614 E. 3. St., Anconada, Mont.
Geo. Flajnik, 4443 Butler St., Pittsburgh, Pa.
Anton Gregorich, 2112 W. 23. St., Chicago, Ill.

PRAVNI ODBOR:

Joseph Russ, 6619 Bonna Ave., N. E., Cleveland, Ohio.
John Dečman, P. O. Forest City, Pa.
Frank Plemel, Rock Springs, Wyo.

UREDNIK "GLASILO K. S. K. JEDNOTE":

Ivan Zupan, 1951 W. 22nd Place, Chicago, Ill.
Telefon pisarne: Canal 2487. Telefon stanovanja: Canal 6306.

Vsa pisma in denarne zadeve, tikajoče se Jednote naj se pošiljajo na glavnega tajnika JOSIP ZALAR, 1004 N. Chicago St., Joliet, Ill., dopise, društvene vesti, razna naznanila, oglase in naročnino pa na: "GLASILO K. S. K. JEDNOTE", 1951 W. 22nd Pl., Chicago, Ill.

Finančno poročilo K. S. K. Jednote za mesec september 1917.

Dr. št.	Prejeli na račun nos. št. 9-17, za mesec sept. 1917.	Izplačali		
		Smrtnina	Poškod.	Bojn. podp.
1.	\$ 413.66	\$ 1,000.00		
2.	514.05		\$250.00	
3.	191.66		50.00	
4.	117.36			
5.	175.81			
6.	570.21			
7.	147.17			
8.	23.46			
9.	79.21			
10.	363.85	450.00	250.00	
11.	70.37			
12.	246.72			
13.	206.60	1,000.00		
14.	173.17			
15.	20.11			
16.	94.96			
17.	91.28			
18.	60.49			
19.	19.17			
20.	593.93			
21.	407.51			
22.	363.64		50.00	
23.	83.46			
24.	192.22			
25.	119.73			
26.	25.15			
27.	144.62			
28.	130.18			
29.	153.70			
30.	196.26			
31.	301.64			
32.	78.87			
33.	63.60			
34.	121.70			
35.	85.83			
36.	360.29	400.00	500.00	
37.	78.71			
38.	74.24			
39.	246.15	1,000.00	50.00	
40.	80.39		250.00	
41.	121.98			
42.	246.37			
43.	146.63			
44.	84.67			
45.	268.08			
46.	70.60			
47.	186.74			
48.	30.13			
49.	223.32	500.00		
50.	124.77	400.00	50.00	
51.	168.05			
52.	68.41			
53.	14.17			
54.	29.23	1,000.00		
55.	131.35	200.00		
56.	26.09			
57.	105.75			
58.	59.85			
59.	85.64			
60.	86.21			
61.	248.51			
62.	115.39	500.00		
63.	208.78			
64.	205.98			
65.	62.48			
66.	84.07			
67.	53.87			
68.	56.27			
69.	154.40			
70.	62.23			
71.	186.91		100.00	
72.	28.94			
73.	156.99			
74.	86.49			
75.	176.68			
76.	45.72			
77.	91.83			
78.	60.73			
79.	101.37			
80.	11.95			
81.	69.86			
82.	115.78			
83.	76.77			
84.	117.88			
85.	47.89			
86.	64.87			
87.	33.03			
88.	115.14			
89.	77.62			
90.	36.84			
91.	114.16			
92.	35.92			
93.	41.39			
94.	134.94			
95.	41.39			
96.	34.59			
97.	71.54			
98.	34.31			
99.	103.89			
100.	57.40			
101.	16.01			
102.	19.41			
103.	182.62			
104.	83.05			

133.	35.58		
134.	32.99		
135.	110.97	1,250.00	
136.	60.82		
137.	37.23		
138.	39.73		
139.	44.20		
140.	135.32		
141.	37.87		
142.	111.15		
143.	60.66		
144.	67.47		
145.	53.13		
146.	31.01		
147.	121.46	200.00	250.00
148.	52.72		
149.	23.41		
150.	86.31		
151.	50.30		
152.	23.66		
153.	12.20		
154.	34.18		
155.	27.02		
156.	196.79		
157.	97.23		
158.	62.64		
159.			
160.			
161.			
162.			
163.			
164.			
Skupaj	\$ 15,551.37	\$ 7,900.00	\$ 1,800.00
Preostanek 1. septembra 1917.			\$507,855.85

Preostanek 1. septembra 1917.			
Prejmani tekom meseca septembra 1917:			
Plačanega od društev	\$15,551.37		
Obresti	430.43		
Najemnina	74.50		
Obveznice prepisane na otroški oddelek	4,034.85		
Kupljene obveznice	60,000.00		
			\$ 80,091.15

Izdatki:			
Plačane posmrtnine	\$ 7,900.00		
Plačane poškodnine	1,800.00		
Razni stroški	1,800.14		
Obveznice s premijo in narastili obrestmi	\$63,873.84		
			\$ 75,373.98

Preostanek 30. septembra 1917.	
Glavni urad 8. oktobra 1917.	\$512,573.02

JOS. ZALAR, gl. tajnik.

NA PRODAJ

je Jednotina hiša in lota na N. Chicago cesti v sredini slovenske naselbine v Jolietu, Ill. Lota, na kateri stoji hiša zavezna skupaj 41x165 čevljev; hiša sama obsega 30x100 čevljev. Zelo primeren lokal in prostor za kako trgovino.

GLAVNI URAD K. S. K. JEDNOTE,
1004 N. Chicago St., Joliet, Ill.

Iz časov Napoleonovih vojsk.

Leta 1809. so drville iz Italije vojaške čete, spredaj avstrijske, za temi francoske. Prodirale so po Krasu in Vipavski dolini, preko Senožeč, Razdrtega in čez Šturije proti Hrušici nad Vipavo. Od Avstrijev je bil zaseden celi Nanos. Na hontu "Goli vrh", stoječem med Senožečami, Razdrtem in Vipavsko dolino so bili v naglosti narejeni na vzhodnem in zahodnem koncu okopi (šance) za topove in rovi za vojaštvo, kar se še danes vidi. Na šaneah so bili nastavljeni topovi, v rovih pod šaneami pa so se bili poskrili vojaki, med temi hrvaški graničarji in tržaški brambovi. Tudi po gozdu "Brda" med Vipavsko dolino in Senožečami ter "Golim vrhom" so bile čete graničarjev nastavljene; ti so imeli s seboj palenko (žganje) in slanino, tako je šel glas med ljudstvom, in da so Francozi potisnili Avstrije iz Brd pod "Goli vrh". Mladi in srčni možje so se podali v Brda, čez graničarji so popustili v gozdu dosti slivovke in slanine. Ta glas je med drugimi mikal tudi mlada moža iz Senožeč: Matevža Fabčič p. d. Gaber in Franceta Škamprle p. d. Frajt, da sta se podala v Brda iskat rakije in slanino. A ker nista našla nič, sta se vlegla na resje na homeu pri "Babno groblji", od kjer sta na šance "Goli vrh" vojake in topove gledala ter občudovala kretanje brezštevilih vojnih trum. A nista si dolgo časa ogledovala šance, kajti na neki šanci tam spodaj je zablisnilo top je zagrmel in težka krogla se je zarila v njuni bližini v zemljo. Iz šance so ustrelili na nju, misleč, da sta vohuna. Prestrašena sta zbežala v goščavo proti Otoščam. Ko sta prišla na pot, so ju francoski vojaki zajeli. "Qui vive!" je nekdo zaklical. Zšla sta bila v četo Francozov, kjer sta našla že graničarja s kotlom za kuhlo na rami, ki je z njima delil usodo. Francoska četa hodila je po potih gori proti stari državni cesti nad "Milharjem", v njihovi sredi trije ujetniki. Ko so prišli na staro cesto, je korakala druga francoska četa gori po cesti od Dolenje vasi. Ko so Avstrije iz šance iz "Golega vrha" zagledali ta oddelek, so jeli iz topov nanje streljati. Zdaj so eni polegali po tleh, drugi pa so se na levo in desno preko ceste skrili v goščavo. Gaber je porabil to zmešnjavo francoskih vojakov, da bi uhitel in je naglo zbežal v goščavo. Trije Francozi so streljali za njim; Frajta in graničarja pa sta vsakega po dva Francoza prišla in tako so šli Francozi naprej s svojima ujetnikoma po goščavi do vrh Brda. Tu so se bližali Avstrijem, ki so jih ugledali ter jeli na nje iz pušk streljati. Vseled silnega streljanja

je nastala med Francozi huda zmešnjava; polegali so po tleh ter se skrivali za dreve. Tudi Frajt se je v smrtnem strahu, ker so žvižgale krogle iz pušk okoli njega, vlegel na tla. Porabil je zmešnjavo med francoskimi vojniki in se je počasi po vseh štirih plazil do prvega njemu znanega jarka, po tem parku pa je lezel navzdol, akoravno je teklo po njem precej vode. Tako je prišel ves upeljan in smoker v takozvani "Voljški potok". Šele tukaj je vstal in poslušal, na katero stran bi mu bilo se obrniti, da ga Francozi ne zalotijo. Frajt je bil prebrisan mladenič; nabral si je butaro suhih drv, naložil jo na hrbet in korakal proti državnim cestam v Smolevo. Akoravno je bila cesta polna francoskih vojakov, je Frajta rešila butara, da ga niso ustavili ali celo ujeli kot vohuna. Prišel je na dom ob mraku. Nihče se ni več nadejal, da prideta on in njegov tovariš Gaber še kdaj nazaj, ker sta šla že po zajutruku od doma, in v Brda je le pol ure hoda. Ko je žena Gabrova prišla Frajta vprašat, kje da je njen Matevž se je Frajt prestrašil ter povedal, kako se je z Matevžem godilo. Vseled te pripovedi je nastal med sorodniki velik jok in stok, ker so pač mislili, da je Matevž bil ustreljen kot vohun. A žalost in jok sta se pa čez dve uri izpremenila v veselje, ko je Matevž v temni noči ves zbehan a zdrav prišel domov. Pripovedoval je, kako se je v veliki nevarnosti priplazil do "Čelajovega mlina" pri Dolenji vasi, in potem je v temi čez drn in strn primahal na dom. Obadva; Matevž in Franceta, sta v visoki starosti kot poštena moža umrla pred 40 leti.

Leta 1813., potem ko so bili Francozi pri Lipsiji na Nemškem in pri Moskvi na Ruskem poraženi, odhajali so nazaj proti Italiji od združene avstrijske, ruske in nemške vojske pregnani. Vseled tega je bil položaj francoskih čet marsikje zelo nevaren. Tako tudi med Senožečami in Trstom, in sicer so stale avstrijske čete v senožeški okolici do pod Gabrka, od tu pa do blizu Bazovice so imeli Francozi svojo vojsko, od tu proti Trstu zopet Avstrije. V Senožečah je bil eden in na Katinari pri Trstu drugi avstrijski general. V tem času je župnik France Pikolet v Jelšanah v Istri, ki je bil od l. 1808-1811 v Senožečah za kaplana, spravlil skupaj 1500 mladih in odločnih čiških korenjakov, pisal je avstrijskemu generalu v Katinari. A nihče se ni upal s pismom akosi francoske čete, stoječe od Gabrka do Bazovice. Slednjič se je za plačilo enega cekina ohrabil naš iz dogodbe v Brdih 1809 poznani France Škamprle p. d. Frajt, Obkel si je raztrgano in zakrpano obleko, naložil si je v bisago na eno stran kup plesnivega kruha, na drugo pa ječmena, fiziola in leče, namazal se je po obrazu tako, kot da bi se že leto dni ne bil več omil, generalovo pismo si je vsilil v raztrgan črevelj in odšel proti Gabrku. Na vrhu Gabrka je zadel ne prvo stražo francoskih konjnikov. Straža ga je ustavila s klicem: "Qui vive!" France pa se je držal kot pohabljen berač in je mirno odgovoril: "Povero!" France nato: "Dadova?" France pokaže na vas Divače: "Lo puoste vilaggio". Francez: "Passe!" France je nadaljeval svojo smrtnonevarno pot in je bil do Divače še večkrat od francoskih straž ustavljen, a srečno je prišel v Divače in tam vstopil v Gasperjevo gostilno. V gostilni je zahteval masele vina in krčmar Gasper Oberso sam mu ga je prinesel. Frajt mu je bil dobro znan, ker je tovoril blago iz Trsta v Senožeče. Vprašal ga je krčmar, odkod da pride in kam da hodi, ker je na oba krajavasi vse s Francozi založeno. France pokliče Gasperja v stranski "štibelet" in mu pove: "Od generala iz Senožeč nosim za generala na Katinari skrito pismo." Oberso kot izobražen mož, misleč in vedeč za kaj se gre med avstrijskima generaloma, ni hotel nič več slišati od Franceta, ampak je precej vrata odprl in Frajtu dejal: "Prijetelja sva, pa vendar se mi precej spravi iz hiše, kajti ako bi Francozi izvedeli, kajti nosiš in kam hodiš, ustrelijo tebe in tudi mene brez pardona." France se je še obotavljal in hotel vino plačati, a Gasper ga je spravil brez odlašanja vun, češ, da bo že drugkrat plačal. France je odšel po svoji trnjevi poti; ko je prišel onkraj Divače k tako imenovanemu "Risniku", - vrtina od 160 m globočine - so ga Francozi zopet ustavili s klicem: "Qui vive!" France se je zopet pogumno odrezal: "Povero!" in kaže z roko, da gre v bližnjo vas Lokev. Naletel je do Lokve, skozi Lokve in onkraj Lokev proti Bazovici še več francoskih straž, in skozi vse te francoske straže, in skozi vsa francoska čet ustavljen, a končno je srečno dospel do blizu Bazovice. Tukaj je zagledal avstrijske vojake, in veselja mu je jelo srce utripati. Ko je prišel do prve avstrijske straže, mu zakliče vojak: "Halt, wer da?" France je vesel in tudi ponosen na srečno dovršeno mu nalogo, odgovoril: "Niks hol berdo". Usedel se je in kazal kvišku črevelj, v katerega je bilo pismo vsito, klicaje: Tukaj je "hol berdo". Častniki so pristopili, a ker slovensčine niso umeli, pobiral je France kose svojega laskega zna: "Una papir di general!". Sezul se je, izrezal pismo in je izročil bližnjemu častniku. Ta je spoznal na naslovu pisma, od kje da je prišlo in kam da je namenjeno, pohvalil je Franceta in mu pridral dva vojaka, da ga kot spremljevalca odvedeta do generalovega stanovanja v Katinari. France je oddal pismo, kakor mu je bilo naročeno, generalu v roke, general ga je posebno pohvalil: "Bravo, povero!" in mu je dal cekin, ter mu v krčmi po svojem slugi naročil dobro večerjo. Po večerji je šel France ves utrujen k počitku. Drugi dan se je bal hoditi po tisti poti nazaj proti domu, toda opoldne je zvedel, da so Francozi že po noči odrinili proti Gorici. Zdaj je tudi on odšel proti domu, vesel dveh zasluženih cekinov. Ustavil se je potoma pri Gasperju v Divači; ta ga je občudoval, ker je prevzeto nalogo srečno izvršil. Izpraševal ga je natančno, kako se mu je godilo skozi toliko francoskih straž. Bila sta potem, ko sta se do dobrega razgovorila, oba navdušena ter od veselja pozno v noč pila rujno Brežanko, da se je Frajt tam zanočil in čez noč ostal v Senožečah je pa že zvečer počil glas, da so morda Francozi Franceta ujeli ter ustrelili. A France, misleč, da bo njegova družina v strahu zanj, se je iz Divače zarano proti domu odpravil ter prišel vesel domov, kjer so ga Senožečani zaradi njegovega junaštva občudovali.

Josip Zelen.

PRETBESLJIVI PRIZORI IZ ZRAČNEGA BOJA.

V angleških listih krožijo sedaj razni članki o prizorih iz zračnega boja. Med drugimi pripovedujejo listi tudi to epizodo: Neki poročnik, ki se je dvignil z letalom, katero je vodil neki narednik, je imel nalogo izslediti neko skrito nemško baterijo, ki je delala angleškim in francoskim pozicijam mnogo škode. Voditelj aeroplana, narednik, pripoveduje o poletu tole: "Ko smo dospeli nad nemške pozicije, so nas ti pričeli živahno obstreljevati s šrapneli. Dvignili smo se višje in smo zapazili namesto ene, tri nemške baterije. Poročnik si jih je zaznamoval ter mi velel, ker sva svojo nalogo dovršila, da naj krenem nazaj. Obrnil sem stroj, toda: komaj sva priletela kakih 300 korakov, pričeli so okrog naju frčati šrapneli huje kot prej. Gost dim naju je zavijal v oblake, tako, da ni bilo možno videti kakih 20 metrov daleč. Skušala sva priti iz tega peklenškega ognja, a šrapneli, dobro merjeni, so eksplozirali z vsilo in s strašnim pokom ravno nad najinima glavama. En trenotek sem mislil, da mi je razpočila glava. Obenem sem se čutil naenkrat slabega, nato pa je naenkrat padla taka megla, da sem sedel pri stroju kakor v noči. Kljub slabosti in bolečinam sem odbral stroj v isti višini. Kroglje so sedaj frčale bolj poredkoma. Ker se poročnik ni nič oglasil, sem vprašal, če je zdrav, a nisem dobil odgovora. Ker sem mislil, da me morda ni slišal, sem se obrnil in ponovil vprašanje. Pri tem sem odprl oči, a nisem zopet dobil odgovora in noč je bila povsod okrog mene, da nisem prav nič videl. Menil sem, da sem naenkrat čisto sam na stroju, da je bil poročnik zadet in da je padel na zemljo. Bal sem se, bil sem v višini 6000 čevljev nad zemljo, priporočal Bogu svojo dušo ter menil, da je moja zadnja ura prišla. Ker sem pa še slišal grmenje sovražnih baterij pod seboj, se me je polastila edina želja, vrniti se k našim četam. Grmenje topov me je plašilo in obrnil sem stroj v smer, v kateri sem menil, da so moji tovariši. Komaj sem plul kaki dve minuti v tej smeri, ko se je oglasil poročnik za menoj: "Višje, višje!" Mehanično sem ubogal, stroj se je nenadoma dvignil, pri tem pa odtrgal na neki cerkvi križ. Bil je torej zadnji trenotek. Če bi bila plula v isti smeri naprej, bi se bila zaletela v cerkveni zvonik in se ubila. Zahvalil sem se poročniku in se opravičil, ker nisem nič videl. Vprašal sem ga nato, če je ranjen in on mi je odgovoril, da je ranjen, in kakor domneva, težko. Nato mi je še dal razna navodila glede smeri, nakar sva se spustila, ko mi je on to ukazal, na tla. Slišal nato nisem nič več, videl itak nisem nič, a začutil sem, kako sva dospela na zemljo. Ko so k stroju prihiteli tovariši, se jim je nudil strašen prizor. Voditelj aeroplana, narednik, je bil slep, slep za vedno, poleg bledega moža z mrtvimi očmi pa je slonelo mrtvo truplo poročnika, ki je par trenotkov prej izdihnil svojo dušo.

IŠČEM SLUŽBO

pri kaki slovenski ali hrvaški družini. Jaz sem dobro izurjena kuharica in znam tudi opravljati vsa hišna dela. Stara sem 30 let. Pri sebi imam tudi poldrugo leto starega otroka.

Pišite na:
Jennie Burkar,
629 Fred. St.
Whiting, Ind.

(Adv. 41-42.)

IŠČEM

svojo sestro omoženo Marija Jakops. Nahaja se nekje v Pennsylvaniji ali pa v West Virginiji. Če kdo izmed enj. čitateljev tega lista ve za njen naslov, naj mi ga naznani, ali naj se pa moja sestra sama pismeno javi. Frank Poldan, 1218 N. Center St., Joliet, Ill. (Ad. No. 40-42)

Prva in edina slovenska trgovina Z OBUVALOM (ČEVLJI) v Chicagu, Ill.

(Pravljica z borovniškega barja: priobči dr. Leop. Lemard.)

Raznealo se je od kraja do kraja, da bodo delali železnico. Prevtarili bodo hribe, premostili doline in vlak bo stekel z Dunaja proti Trstu.

Zapelo je kladivo, ušibila se je lopata, delo je zakipelo in železna cesta se je raztezala vedno dalje.

Prišli so do ljubljanskega barja. —

Pomnilo je starega Jazona in njegove tovariše, ki so se vračali obloženi z bogatimi zakladi iz zlatorodne Kolhide, pomnilo, kako so zmagovite rimske legije tabore nad ljubljanskem polju, videle grozovite Hunee, ki so razdrili belo ljubljano in staronemške horde, ki so čez ljubljansko polje hitele proti jugu v solnčno Italijo in videlo Obre, pasjeglavec, ki so prihajali na plen. Vojska za vojsko, narod za narodom je prihajal, a ljubljansko barje je samovalo stoletja za stoletjem, tisočletja za tisočletjem tiho in nepristopno.

Prišli so Slovenci, ter zasedli deželo. Bele hišice so se razsedle pod bregovi, živina se je napasla po višinah, ajda je obrastla brežine in pšenično klasje je zavalovalo v dolini. Po vrhuncih so nastopile bele cerkvice z rudečimi zvoniki in trdne gradove so postavili Nemci nad zevajočimi prepadi.

A ljubljansko barje je ostalo, kakor je bilo, svobodno in nepristopno in samo Divji mož je gospodoval na njem.

In sedaj hočejo podjarmiti to barje, da steče po njem železnica in prenaša bogastva med jugom in severjem. Pri Borovnici, kjer je najozki kraj, hočejo, postaviti most od brega do brega. Vse je izmerjeno in preračunano, treba je samo zastaviti lopato in udariti s kladivom.

Rod za rodom prebiva tukaj od nepomnih časov pod gozdnimi bregovi in na robovih barja, dela drva, ter jih prodaja čez barje v svet in ne pozna drugega, kot gozd in barje.

Prirada in ljudstvo se je strnilo v eno meločljivo celoto, da s to težavo opaziš, kje se neha priroda začena delovanje človeka in obratno. Fantje so kakor bukve in dekleta kakor hoje, ako pa greš po gozdu, se ti bo zdelo, kakor da bi se nahajal v človeški množici in pogovarjaš se lahko z drevesom, kakor s človekom. Ko greš po poti, komaj opaziš kedaj se neha pokrajina in pričena vas, tako lahko prehaja priroda v delo človeških rok. Zdelo se mi je da poslušam povest prastarega gozda, pa sem se pogovarjal z možaki domačini, drugič se mi je zdelo, da gledam krepko raščeno dekle, pa je šumela pred mano zelena hoja. Pred praznikom se mi je zdelo, da pojo v zvoniku zvonovi, a je samo borje pelo svojo melodijo — tako veličastno in mogočno, da mi je še mnogo dni potem zvenela v duši. Globoka otožnost, domotožje po neznanu, daljni sreči zveni iz melodije ljubljanskega barja.

Samo borovniški most kali harmonijo celotne slike ter se rezko odbija od prirode, ki ga okroža in od življenja, ki se razvija okrog njega — kakor da bi ga bila naredila neka tuja sila in kar tako postavila sem.

Močne in dobre svetnike si je izbralo tukajšnje ljudstvo, da ga čuvajo in varujejo nesreče: Sveta Marjeta v Borovnici, sveti Miklavž na Pakem, sveti Jazek in Jurij v Sobočevem, a na visokem Pokojišču, sveti Štefan in sveti Valentin, v sosednjih Preserjih, pa častlivi sveti Vid. Toda tudi duhovi se še nahajajo po gozdovih in po barju, a gospodar vseh je Divji mož.

Stari ljudje vedo povedati mnogo o Divjem moču. Ta ga je videl, ko je po zimi drvaril pod Križom, oni, ko je po noči zašel na barju. Pograbil je prevzetno ljubljansko Uršiko, kot poje stara pesem, prevrnil je že marsikak čoln, ki je peljal po Ljubljani, prišel celo dol pod Drašico, tuli po zimi pod hišami, ustavljal žagavem vodo, a najhuj jo je skupil doli pri mlinu. Prišel je, da bi zapeljal mlinarjevo mlado ženo, a mlinar ga je zalotil in s pomočjo svojih hlapcev tako pretepel, da je kruljal na levo nogo in tuleč bolečine zbežal nazaj v hosto. "Celo deželo bodo, a našega barja ne bodo!" — so rekli borovniški močje, ki sede od roda do roda na svoji zemlji — "gospodar barja je Divji mož, a on ne bo tako izlepa pustil svojega kraljestva."

Zastavili so lopato, a kar so izkopali po dnevi, se je zasulo po noči. Začeli so polagati temelj, a kar so položili čez dan, se je čez noč vdrl v zemljo. "Kopljite globoko!" — je rekel inženir.

Kopali so dan, kopali dva, kopali cel teden in izkopali globoko jamo hoteč prihodnji teden polagati temelj. Teda ko so šli v nedeljo ljudje k sveti maši, so videli, da je bilo zasuto in na mestu, kjer so kopali, je stala blatna voda.

Iztrebili so vodo, delali zopet cel teden, a ko je v soboto zazvonilo delopust in so pustili delo, se je vnila ploha in voda je izstopila iz tal, ter pogreznila vse. Po noči se je pa slišalo po barju čudno tulenje, da so se ljudje prestrašeno prekrizavali.

"Divji mož brani svoje kraljestvo!"

"Težak je boj s narodo in z nevidnimi močmi, ki vladajo po nji."

"Toda pride čas in zasunjeno bo tudi naše barje, kot je bilo prerokovano že njega dni. Toda brez žrtve ne pojde."

Delali so teden za tednom, mesec za mesecem, prišla je zima in za njo spomlad, nastopilo je zopet poletje, a temelj se še vedno ni prikazal iz vlažnega dna.

Tako se delali sedem let in veljalo je sedem milijonov, a delo je bilo še vedno, kakor v začetku. Inženir je obupaval:

"Železnica mora steči! Kdo ve, kako ugnati Divjega moža?"

"Samo Škrat bi vedel povedati, ki prebiva v temnem zalesju in še živi od toplih človeških srec."

"A kako doliti Škrata?"

"Treba mu je žrtvovati toplo človeško srece, ki še ni okusilo greha."

Za denar se dobi vse in za denar so tudi dobili očeta, ki je prodal svojega otroka, da bo žrtvoval Škratu.

"Kaj je bilo še malo naših slovenskih otrok žrtvovanih Škratu!" se je tolažil oče, ki je prodal dušo svojega otroka, ter jo zapil in zakrval v gostilni.

Šli so v ris, poklicali Škrata, naredili ž njim pogodbo za toplo človeško srece, ako jim odkrije skrivnost in Škrat je povedal:

"Ako hočete postaviti most čez barje, morate žrtvovati Divjemu moču sedem moč, delavcev domačinov, ki s svojimi rokami pomagajo graditi stavbo, ter jih pokopati pod temelj."

Inženir si je zapisal Škratove besede. Drugi dan je velel na skrivaj podžagati visoki oder po katerem so delavci donášali kamenje, potem je pa poslal sedem delavcev na oder, ki se je pri tej priči podrl in delavci so bili podstuti v razvalinah.

Zopet je zakopelo delo. Razkopali so razvaline, zbrali zmečkane in raztrgane telesne ostanke ponesrečenih delavcev, ter jih na inženirjevo povelje pokopali na kraju nesreče — potem pa dalje stavili most.

Divji mož je bil premagav, žrtve nesrečnih delavcev so odvezle moč njegovi oblasti, most nad barjem se je dvigal vidno ob koncu leta je že stal v vsej svoji višini obok vrh oboka, vse trdno vezano, kakor da bi bilo zidano za večno.

Tako je štekla železnica, čudovito delo človeškega uma in človeških rok, ki veže sever z jugom in prevaža bogastvo narodov.

Štekla je po žrtvah delavcev.

Priživil je vlak, ponosno in brezobzirno je pridivil, kakor konj, ki nosi zmagovalca prihajajočega v novoosvojeno mesto. In pred mostom se je ustavil, ter pogledal s svojimi žarečimi očmi na mogočno siavbo, kakor da bi hotel reči:

"Jaz sem gospodar te pokrajine, samozavestni zmagovalec, ki vlada svet."

"Zvonenje zvonov te je doslej budilo iz snu, vabilo tvoje prebivalce k molitvi, ter jim napovedalo praznik. — Drdranje koles, hropenje in žvižganje stroja bo odslej tvoja pesem."

"Pila si solnični žar in se zibala v mesečnem sijaju, odslej te bodo obsevale luči drdrajočih vlakov in tihih stražnic."

"Zginila bo pesem in umolknila bo samo trda resnica, življenjskega boja. Pesem gozdov in pravljica barja postala bo enaka spominom otroških let. Leta teko, a mladost se ne vrne nikdar več."

"In vi prebivalci, sinovi barja in gozda. Kadar ste dovršili delo življenja, ste se odpodili okrog cerkvice v sencu križa. — Kot se razkrope orli iz skalnatega gnezda po širnem svetu, razkropili se boste sedaj vi iz vaše tihe doline po božji zemlji, v znoju in bolesti boste delali v tujini in tuja zemlja vas bo sprejela k večnemu počitku."

Tako je grmel vlak, ko je prvi drdral čez borovniški most.

Pod mostom je pa ječalo in stokalo, kakor da se oglašajo duše nesrečnih žrtve.

Na eni strani bučanje sinje Adrije, po kateri se zibljejo ladje prihajajoče iz zamorskih mest in odhajajoče v daljne pokrajine, a na drugi strani mogočni cesarski Dunaj vladajoč narodom in deželam — a med njima teče in ju spaja železnica. Vlaki drče, bogastvo se prevaža in množi na obeh straneh, tuji imenitni obrazi gledajo skozi okna vozov in tati ali oni zamrma pri borovniškem mostu:

"Kako čuden svet!"

"Kakor da bi bil pogreznjen v velik, začaran son!"

"Premostili smo barje, a premagali ga nismo in prevrtali smo hribe, a uklenili jih nismo."

Medtem se je vlak spustil na most s krikom zmagovalca, a odgovarjalo mu je samo ječanje in stokanje izpod mostu. Tujec v vlaku se je prestrašil, a gospa je pomirjevala svojo hčerko:

"Ne boj se: Mrtvi ne vstanejo!"

Železniški čuvaj je šel ponoči pogledat okrog mostu, ter je drugo dne pravil tovarišem čudno povest:

"Sedem luči je brlelo pod mostom iz zemlje in slišalo se je ječanje in stokanje, kakor ihtenje glasov prosečih rešitve."

Tovariš je neverjetno zmajal z glavo, a drugo noč, ko je sam imel službo, je skusil isto.

Črnovojniki stojijo pod mostom na straži:

Luči prisvetijo iz tal, ječanje se razleže do stražnice, črnovojniki dvigne puško:

"Halt, wer da?"

A duhovi se ne boje orožja in njihovo ječanje ne umolkne do belega dne.

Divji mož se približa po noči po barju borovniškemu mostu, a do njega si ne upa. Samo od daleč mu grozi v beli mesečni noči njegov grozni glas se razlega v nočni tišini. Odgovarja mu tovariš iz gozda in Škrat se smeji s planine. Šele, ko zazvoni dan, izginejo duhovi in se pomirje trpeče duše.

Tako je pri borovniškem mostu!

To je povest o trpečih dušah ljudi, ki so nekoč delali in trpeli, da postavijo most po katerem bo hitelo življenje in se kopičilo bogastvo in so bili žrtvovani, da zlomijo vražjo moč. To je povest naših žrtve in trpljenja. Samo noč in mrak je pričel naši bolesti, samo hladna zemlja nas sočutno objemlje in tolaži.

Mi ječimo in trpimo noč za nočjo in zdihujemo, dokler ne zapoje zvon in ne napove belega dne.

Toda žrtve trpe s trdnim pričakanjem, da bo prišel nekoč veliki dan vstajenja njim in vsem sinovom rodne zemlje.

Brata.

Povest. Spisal dr. Ivan Pregelj.

I.

Mračilo se je; stari Čuk je počasi krevsal s polja proti domu. V nogi ga je trgalo, da je venomer sam s seboj modroval in vzdihoval: "Dež dobimo, dež! Presneta noga, kako to trga!" S takimi neljubimi občutki je prišel do prve hiše v vasi. Mlad junaški fant je bil pred hišo in obtesaval debel hloč.

"Ali se tako mudi?" je dejal Čuk. "Peter, vsekar se boš, saj je že tema!"

"Ne bo sile, stric," je odvrnil fant.

"Pa sem jo le skupil," vzdihne mož, "pri belem dnevu, da me še zdaj ta vražja noga boli, niso šale!"

To rekoč, je Čuk sedel na klop pred hišo. Fant, pustivši delo, se mu je pridružil.

"Lepo sta napravila s Simonom, lepo!" je dejal po kratkem premoru Čuk. "Prej taka podrtija, zdaj je pa kar vesela pogledati vajino hišo. Samo malo premajhna bo za oba. Zdaj že gre, zdaj; kaj pa, ko se poročita? Kar tako pa menda ne ostaneta."

"Bo že kako," je odvrnil fant. "Kaj boš, saj govore nekaj ljudje. Vrbanova gleda za Simonom."

"Jaz pa še nič ne vem," je odvrnil nekako začuden fant, "stric ta bo bos."

"Kaj, bos? Pa ga vprašaj!" Fant ni odvrnil ničesar. Čuk pa je govoril naprej.

"Sitno bo potem. Jaz mislim, Peter, še najbolje bi bilo, da greš potem v svet, oba ne moreta doma..."

Začuli so se tačas koraki, okolu vogla je prikorčal nekaj od Petra starejši fant.

"Kaj pa imate, Čuk?" je dejal. "O ženitvi se ne govori tako na glas, da sem vas slišal konec Zormanove njive. Tega pa ne, da bi me poročali na cesti; če bo kdaj čas za to, napravimo po krščansko v cerkvi."

"Ino, ljudje pravijo, kaj meni mari," je ugovarjal Čuk, vstal in poslovišči se kmalu odšel.

Brata sta nekaj časa molče obsedela pred hišo. Zdelo se je, kakor da je obema nekaj na srecu, a si ne upata govoriti o tem, dasi čutila, da bi mogla in morala. Prvi, ki je prekinil molčanje, je bil Peter.

"Če pa resno misliš," je dejal "ne vem, zakaj bi mi zakrival. Saj sem pripravljen oditi v svet, ti pa delaj, kakor se ti ljubi."

"Ti si vedno enak," odvrne Simon, "sam ogorjen te je. Kdo pa reče, da je res, kar ljudje govore. Če sem z Vrbanovo govoril kdaj, nisem nikoli o poroki, marveč edino o tebi!"

"O meni?"

"O tebi," je dejal Simon in nekako tožen vstal in hotel v hišo. Na pragu je postal in dejal:

"In zdaj bi bil lahko tudi ti odkritosrečen in mi povedal, kako je z vama?"

Peter ni odvrnil na to besedo nič, šel je za bračom v hišo. Molče sta povečevala, že se je bil Simon dvignil, hoteč iti v hlev na seno, ko ga ogovori Peter.

"Ti si vedno tako možat, Simon, s teboj ne morem govoriti kakor bi rad. Kakor da si mi oče, nikoli ne morem govoriti o vsem s teboj. Zato oprosti! Z Vrbanovo sva se včasih rada videla, zadnje čase pa res ne vem več kaj, mene se ogiblje in išče tebe..."

"Da govoriš o tebi!" je nadaljeval Simon in hče se mu je nehote nasmehnilo.

"Fant," je dejal, "spravi stvar na jasno in potem povej kaj. Jaz ti gotovo ne bom delal nobenih ovir, jaz nikoli, Peter!"

"Simon!" je dejal Peter. Nista si voščila lahke noči, dasi sta oba čutila tačas globoko, kako globoko umeta bratovsko ljubezen. Taka so srecu; ne izpovedo, kar bi rada...

II.

Pred dobrim letom je bila umrla stara Tršanka, zapustivši svojina sinovoma skromno posestvo. Skozi petnajst let je sama gospodarila, sama opravljala vse posestvo, trpela kot črna živina in bila pri tem dobre volje, videča, kako lepo ji rasteča sina. V dne, ko je bila vsa onemogla, užila je še edino veselje, ki sta ji ga sina mogla napraviti, namreč to, da sta ji z veliko vdanostjo stregla in ji olajšala dobo bolezn.

Ko je starka zaslutila, da gre h koncu z njo, poklicala je Simon na k sebi ter mu razodela vso svojo bolest pri odhodu.

"Ti si starejši, to si zapomni, Simon! Ne da bi imela Petra raje kot tebe, vendar mi pravi en glas da naj te opominim na nekaj. Simon, ali mi hočeš napraviti eno veselje?"

"Mati, le govorite!"

"Vidiš," je nadaljevala starka, "malo je, kar dobita po meni, ne bo dovolj za oba, eden bo moral po svetu, eden izmed vaju, kakor vajin oče. Če je hotel, da živimo jaz in vidva s Petrom, je moral v svet po delu... In enkrat se ni vrnil..."

Starka je vzlihnila, sinu se je storilo milo. Objelo ga je z boljo in toliko, da ni zaplakal.

"Mati," je dejal, "le povejte, kaj hočete!"

Starka je jokala. Ko se je utišala, je rekla presekano in proseče:

"Četudi bi ti bilo težko, Simon, pojdi raje ti! Peter je mlajši. Peter naj bo doma. Boš videl, Simon, ko boš umiral, ti bo dobro, če mi storiš to!"

"Pa bom, mati!" je obljubil Simon.

Na vse to se je spomnil Simon to noč, ko dolgo ni mogel zaspati. Nenavadno svežana se mu je zadelala naenkrat vsa želja pokojne matere, začel je umevati, da mu bo ta želja, katero izvesti je obljubil, globoko posegla v življenje. Potem, ko je bil trdno sklenil, da bo gotovo obržal svojo besedo, je bil zaspal.

Prebudil se je pozno in planil pokoncu. Bil je že jasen dan. Simon je zaslišal pred hišo glas svojega brata, ki je govoril z nekom.

"To se že napravi," je dejal, "s Simonom moram še govoriti, da ostane on doma. Pa nič ga ni videti, menda je že odšel v gozd. Pa sedi, Jerica, saj se ti ne mudi?"

"Tudi!" je odgovorila deklica, a Simon je spoznal, da je vendar le sedla.

"Poprašal bi te nekaj, Jerica," je dejal čez nekaj hipov Peter, "če ne boš huda!"

"O, le vprašaj!"

"Ali res maraš Simona?"

"Jaz?" se je začudilo dekle.

"Ti! Vsaj ljudje pravijo nekaj, le povej, Jerica, saj nisem hud, a meni bi bila to že lahko zaupala, če že ne za drugo, pa zato, ker je on moj brat in pa..."

"Peter," je odvrnila deklica, "veš mi, jaz nisem nikoli mislila na to in tudi rekla nisem nikoli nič! Kako more Simon to govoriti?"

"On tega tudi ne pravi, ljudje pravijo, in jaz sem si mislil, da je morda res kaj. Jerica, ti zadnje čase mnogo govoriš z njim."

"In on zdaj misli, on misli?" je hitela preplašena deklica.

"Tih, tiho, Jerica," je fant deklico tolažil, "saj mi je vse povedal. Zakaj govoriš z njim samo o meni?"

"Ne vem!" je odvrnila deklica. "Ti veš, a meni ne poveš, ko vendar veš, da ne mislim na druge kot nate."

"Potem kaj prašaš?" je odvrnila šegavo deklica.

"Jerica!"

"Peter!"

"Torej res?"

"Res, Peter! Zdaj me pa pusti, jaz moram domov. Torej pridi ti ali pa Simon. Kaj ne, da bosta? Oče ne morejo več."

"Danes grem jaz, snubit pojde pa Peter, Jerica, kaj ne?" je dejal Simon, pojavši se na vratih v hlev.

Oba sta se prestrašila. Simon videč njivo zadrego, je rekel:

"Kaj bosta! Meni je prav. Le tiho, Peter! Jaz sem starejši in vem, kaj delati. — Torej oče ne morejo sami orati?" se je obrnil k deklici.

"Da," je odvrnila ona.

"Potem pa kar pojdiva," je dejal Simon, "če ne bo Peter ljubostumen, kaj?"

"Nate, ne!" je odvrnil Peter dokaj boljše volje.

"In ti, Simon, ne bodi hud," je dejala deklica fantu, ko sta šla proti domu, "mogoče nisem vse prav delala..."

"Kaj boš, Jerica, Peter je dober fant, in če bosta pridna, vama ne bo sile. Jaz vama tudi ne bom napotil."

"Kam pojdeš?" je vprašala deklica.

"V Ameriko!" je odvrnil fant otožno.

Nekaj tednov zatem je Simon v resnici jenal sivo. Sree se mu je trgalo, ko je odhajal iz rojstne vasi. Ni bil eden onih, ki gredo brez pomisleka v svet, zato je bil otožen; vedel je, da nobena tujina ne more biti to, kar dom. Vedel pa je tudi, da mu doma ni ostati. Saj je še za brata hiša ozka. In ne le to. Lepo si je bil včasih naslikal svojo srečo doma. Oženil bi se, delal bi pridno in vsi bi imeli vsega dovolj. Peter bo srečen, on ostane doma, dobi dobro in pametno ženo. Zakaj Peter in ne on? Ali je morda ni vreden, ali on ni vreden sreče?

In spomnil se je matrine želje. Svetlo mu je postalo pred duhom. Da pride do tega, da bo moral v svet, je pričakoval, da pa pojde pod takimi razmerami, tega ni mislil nikoli.

"Mati!" je vsiknil. "Če bi ti ne bil obljubil tedaj, česar si pro-

sila, kaj bi se bilo zgodilo s tvoji sinovoma..."

In začel je uspešno korčati po cesti, mrmrajoč sam zase:

"Dobro to, da so ljudje o tem le govorili in nič vedeli."

Tako je bil Simon premagal svoje sree. Lahko boš umiral, junak, ki si samega sebe premagal!

III.

Petnajst let je bilo prešlo po teh dogodkih. Jesenskega popoldne je bilo, ko se je pripeljal v vas neki tujec in izstopil pred vaško gostilnico. Odslovivši voznika, je tujec stopil v pivnico. Gostilničar je, uzrši novega gosta, prihitel v mračno sobo in prižgal luč. Troje moč pri oknu, zatopljenih v igro, ni tujea niti opazilo. Igrali so strastno, kakor igrajo vsi, ki igrajo za denar.

Tujec je dolgo časa motril enega izmed onih, potem naslonil glavo na roke in se delal, kakor da ne pazi na nič. V resnici pa je opazoval venomer one tri. Igrali so molče, vendar je eden postajal vse bolj občutljiv; videlo se mu je, da izgublja. Bil je lep človek, malo blede, toda gotovo ne eden onih, ki jim je igra in pijača že vzela vse razmisleke.

Izgubljal je in začel postajati glasen. Zdajpazdaj je zaklel. Tovariša, kakor da ne slišita, nista si dajala znamenj, toda tujec je takoj spoznal, kako stoji stvari: igrala sta pogovorjena, njiu žrtve pa je bil tretji. Tujec je spoznal v njem svojega brata Petra.

Naenkrat se je dvignil ta.

"Kaj, že greš?" je vprašal eden izmed onih.

"Obrala sta me!" je odvrnil Peter in izlil kozarec vina vase: "z vama pa že ne več, nikoli več!"

"Kaj dá tebi," je dejal zopet oni, "ako izgubiš par grošev, saj imaš brata, ki je bogat!"

"Če je on, je on, jaz nisem!" je odvrnil jezno Peter.

"Pameten nisi, če ga ne poprosiš nič."

"Jaz že ne! Taka šema pa še nisem."

"Glej ga, kako je ponosen! Jaz pa mislim, denar je le denar, pa ga vzemi od Petra ali Pavla."

Peter ni odvrnil nič. Premišljal je, kako kruto mu je potreba denarja. Kakor da je njegov soigralec uganil njegove misli, je segel v sukno in privlekel iz nje listnico, polno bankovcev.

"Saj ti posodim, če hočeš. Brat ti poslje, v treh mesecih mi vrneš s polnimi obrestmi."

"Ali misliš resno?"

"Resno! Koliko hočeš?"

"Daj dvesto!"

Peter je vzel denar in podpisal možu zadolžnico.

"Za liter vina daj, za obresti, Peter, kaj bi že hodil!"

"To pa, naj bo, ne igram pa res ne več!"

Tujec je ves čas nasledoval počenjanje Petrovo. Nekaj časa so možje so pili in govorili, kmalu pa so zopet igrali. Peter je bil zvonjnet, pozabil je ravnokar storjeni sklep.

Kdo ve, kako bi se bilo še tikončalo, da ni vstopila tačas mlada žena z otrokom v naročju v sobo. Stopila je k igralcem.

"Peter, prosim te, pojdi domov!"

"To je moja stvar. Ali jo daste?"
 "Ne, moj dragi!"
 "Potem jo pa kar uničite, ne dobite itak nič zanjo. Jaz sem priča. Pri igri izposojen denar ni izterljiv."
 "Kdo pa ste vi?" je dejal začuden oni.
 "Ali jo torej daste?"
 "Tu jo imaš, če daš obrestil!"
 Simon je papir spravil, odšel denar in se potem vrnil v svoj kot. Kmalu pa je vstal, dal napreči in se še iste noči odpeljal.
 Igralec pa s'a še dolgo modrovala, kaj bo iz one zadolžnice.
 "Če nima zame vrednosti, je ni morda menda tudi zanj," je dejal eden, "mene je sicer pošteno plačal..."
 "Pa za sleparja si prikrajšan."
 "Molči!" je jezno odvrnil prvi, morda zavedajoč se, da je na krihvi potih, ker da bi bil odpustil Jerici, tega ni tovariš od njega pričakoval.
 Gostilničar je drugo jutro vse to povedal Petru.
 Ta se je prijel za glavo in vskliknil: "Moj brat je bil, moj brat! V taki družbi me je videl, zdaj je vse proč..."
 Žena pa je bila od onega večera mirna. Peter je bil drugi.
 IV.
 Peter je pisal bratu. Prosil ga je odpuščenja in obljubil postati drugačen. Čez nekaj tednov je dobil pismo od Simona. Svaril ga je in rekel jasno, da ga je zelo bolelo, ko je moral oditi tako. Peter naj se nikakor ne zanaša nanj. V pregibu mu sicer pošilja v plačilo za to, da je imel toliko poštenja in se ni obračal nanj po denar, plačano zadolžnico in obenem nekaj denarja s pripombo "samo za otroke."
 Trije bankovci so padli iz za vitka na mizo.
 Peter se je začudil in bil ves iz sebe. Že davno ni imel toliko denarja v rokah. Čital je iznova bratovo pismo, ponovil večkrat ono opazko "samo za otroke" in z nekako nevoljo zganil bankovce, ki niso bili njegovi.
 Sedel je in spisal ponižno pismo bratu, zahvaljujeva se mu, in se potem odpravil, da odnese pismo na pošto.
 Žena se je vrnila s polja in ga srečala.
 "Pismo sem spisal na brata, pa nesem."
 "Daj Mirku, kaj boš nosil sam."
 "Saj imam čas, Jera, in če imaš kaj potrebnega, ti to s potjo ku pim."
 Žena ni bila vajena ugovarjati, rekla je samo: "Peter, pa pridi kmalu!"
 "Kmalu, Jera!" je klical mož in krenil proti vasi. Bil je vesel. Kaj bi ne bil človek vesel! Par tednov sem, ko zopet vestno vrši svojo nalogo, in glej, že mu je Bog naklonjen. In denar ima! Denar, da, toga kaj, ko ni njegov. In Petru so kakor v svarilo šumele venomer po ušesu besede: "samo za otroke"...

sil sam pri sebi Peter in vprašal: "Ali umira?"
 Žena je udarila v plač.
 Peter se je sezedel v kot. Bil je treznejši kot v jutro.
 Otrok mu umira, on pa sedi tu, ker ne more po zdravnika. Zakaj ne more! Nima-li bankovcev "samo za otroke"!
 Krčevito se je prijel za glavo. Žena je skočila k njemu:
 "Peter! Kaj ti je, Peter?"
 On pa je skočil k zibelki, vrgel se ob njo na kolena in vikal:
 "Dete moje, dete, odpusti mi, da sem te okradel, da sem te..."
 Dalje ni govoril; žena ga je prijel, in kakor da sluti ono grozno besedo, ki ne sme biti izgovorjena, tudi po tem ne, če bi otrok umrl, mu zamašila usta z roko.
 On pa je obrnivi se k ženi prosil odpuščenja, pojasnil ji vse, kaj je napravil.
 Nič ni rekla žena.
 "Odpusti, Jera, nikoli več, nikoli!"
 In glej, žena se je sklonila nad moža, objela ga in zajakala:
 "Peter, moj mož!"
 V.
 Dete je okrevalo. Peter je delal kot živina. V enem mesecu je stopil pred ženo in ji izročil bankovce. "Za otroke!" je rekel.
 In delal je pridno dalje in bil srečen, da mu gre delo izpod rok. Čez mesec dni je žena spravila drugi bankovec.
 Tu pa je zadela Petra nesreča. Pri posekanju drevesa ga je bilo ošinilo drevc z vejo tako močno, da je moral dolgo pustiti delo.
 Ni ga toliko bolela rana, kakor zavest, da se ni popravil svoje hkomiselnosti. Pri sami misli, da stopi zdaj Simon v sobo in ga praša: "Peter, kje imaš bankovce?" ga je spreletela groza in sramota, sramota pred bratom, ki je bil zaradi njega toliko žrtvoval: dom in srečo. Videl je, da bi bil Simon Jerici boljši mož kot on, lahkomišljenež, čutil se je krivega pred njo, pred njim in pred otroci.
 Dolgo mu ni bilo mogoče strpeti v postelji. Napol ozdravljen je začel pohajati znova na delo. A ni šlo od rok. Oslabljen je bil. Do smrti truden se je zvečer vračal in svotica do zaželenega bankovca je rastla počasneje kot prej.
 Toda s krepko voljo je premagal svojo telesno šibkost. En teden pred Božičem je izročil ženi še tretji bankovec.
 "Nič več nimam za priboljšek za praznike," je rekel, "Jera, pa bomo upam, vendarle veseli, če bomo le zdravi!"
 Žena ga je hvaležno pogledala in mogoče je Peter prvič v življenju okusil tisto srečo, ki bi mu bila lahko pod vsakim krovom, kjer je mož dober in žena možu vdana.
 "Slab sem noro," je rekel Peter po večerji in šel zgodaj spat. Spal je nemirno, proti jutru je padel v globoko omotico, kuhala ga je vročica.
 Tako so potekali tisti dnevi do Božiča, težki dnevi za ubogo ženo ki je prečela vse noči ob moževi strani, boječa se neizmerno zanj, ker je bila poznala, kako dober je. Zdaj, ko bi po teh viharjih dneh začela lepše življenje, zdaj naga ga izgubi! Ta misel ji je trgala možgane.
 Bolnik je mnogo trpel. Prega-njale so ga mučne sanje, plakal je, prosil. Videlo se je iz vsake njegove besede, kako močno se ga je bila prišla misel na one tri bankovce. Venomer je govoril o njih in žena vsklikala:
 "O, Jezus, č! znorel bo zaradi njih!"
 V takih urah se je približal sv. večer. Jera je sedela v sobi pri možu, otroci so bili v kuhinji. Najekrat pa je zaslišala tuj glas, pogovarjajoč se z otroci.
 "Res, ata so bolni?"
 "Hudo so bolni!" je dejal najstarejši dečko.
 "A kako je tebi ime?"
 "Janezek sem, in ta je Peterček in ta je Jerica in ta je Simonček."
 "Pojdi k meni, Simonček," je govoril tuj človek; "če me imaš kaj rad, pa dobiš to-le!"

"Daj!" se je odrezal najmlajši.
 "Pa mi reci stric!"
 "Stric, stric!" so začeli otroci vikati vsi vprok.
 To je bilo materi že preveč. Prihitela je v kuhinjo. Na ognjišču je sedel tuj mož, krog njega otroci, on je segal v žep in delil med nje zlate.
 "Mama, to so stric!" so vpili otroci.
 "Kdo ste?" je vprašala začudeno Jera.
 "Ali me ne poznate? Kako je Petru?"
 "Jezus, Siraon!" je vskliknila žena, in prej, ko se je mož zavedel, mu je poljubila roko.
 "Nikari!" je dejal Simon.
 "Oh, slabo mu je, slabo, pa sedaj bo vesel, pojdite k njemu."
 "Ti mi reci, saj nismo tuji!"
 Peljala ga je nato v spalnico.
 "Peter," je rekla žena, "Simon je prišel!"
 "Simon?"
 Bolnik je odprl oko in se nasmešnil.
 "No, Peter, no! Kako pa, kako ti je?"
 Oko se mu je orosilo. Presedel je vso noč ob bratovi postelji. Petru se je obračalo na boljše...
 Vprašal se je stari Čuk, ki je mnogo mislil in globoko mislil, če je bil pri vsem tem Simon srečen. Ljudje so sicer pravili, da ni, dasi je bogat, in sicer zato ne, ker je sam.
 "Prosim vas," je dejal Čuk, "če je to sreča, da se človek oženi —"
 Zakaj Čuk stavka ni dokončal, ne vemo, želi pa smo, da je Peršičeva Franica vrlo dekle in da ima posebno "dopadanjeno" nad amerikanem, ki tudi ni izgubil po svetu vsega sreča.
 Mogoče je Franica katera njenih tovarišic nevoščljiva, m' ji ne bomo...
 KJE JE?
 moj brat Luka Mance iz Like, rodom iz Kosinja. Pred 3 leti je delal in živel v West Virginiji; od ondat je pa odpotoval nekam v Colorado.
 Cenj čitatelje našega glasila prosim, da naj mi blagohotno naznanijo njegov naslov, kdor ve zanj, ali naj se pa moj brat ne-ravnost pismeno javi. Ne iščem ga zaradi kake važne stvari, temveč zato, ker mi je hudo, da ne vem naslova ljubljenega mi brata.
 Ivan Mance,
 Painesdale, Mich.
 MARIJA SLUCA
 1828 W 22nd St.
 Chicago, Ill.
 Telephone Canal 4739
 izkušena in z državnim dovoljenjem potrjena
 BABICA
 se uljudno priporoča slovenskim in hrvaškim ženam in ocrskim Slovenkam.
 Dr. Martin J. Ivoc
 Slovenski zdravnik
 Physician-Surgeon
 Vrhovni zdravnik K. S. K. J.
 900 N. Chicago St.
 Corner Clay St.,
 JOLIET, ILL.
 Urad zdrav. slov. cerkve.
 Uradne ure: 10—12; 2—4; 7—8.
 Chicago telefon: 4265.
 Dom 2192 L.
 TELEFON CANAL 6027
 Frank Grill's Dairy
 Prva slovensko-hrvaška
 MLEKARNA
 1818 W. 22nd Street Chicago, Illinois.
 Se priporoča slovenskim in hrvaškim gospodinjam slovenske chikaške naselbine.
 Mleko razvažam strankam po hišah točno vsak dan.
 Z velespoštovajem Frank Grill, slovensko-hrvaški mlekar

UMNI, OLANI IN OLANICE
 TER CITATELJI! Kupajte pri
 tvrdkah in podpirajte trgovce, ki
 oglašujejo v našem listu!
 DRUŠTVO "MARIJE SEDEM ZA
 LOSTI" ST. 66. K. S. K. J.,
 ALLEGHENY, PA.
 ima svojo redno mesečno sejo vsako
 drugo nedeljo v mesecu v Kranjsko
 Slovenakem Domu, 57 in Butler St.,
 Pittsburgh, Pa.
 Uradniki za leto 1917:
 Predsednik: John Mravintz, 1107
 Haslage Ave., N. S. Pittsburgh, Pa.
 I. tajnik: Frank Trempush, 4628
 Hatfield St., Pittsburgh, Pa.
 Zastopnik: Jurij Greguraj, 5164 But-
 ler St., Pittsburgh, Pa.
 Društ. zdravnik: Dr. C. J. Stybr,
 865 Lockhart St., N. S. Pittsburgh.
 Člani se sprejemajo v društvo od
 16. do 50. leta; posmrtnina je \$1000.,
 \$500. ali \$250. Naše društvo plačuje
 \$5.00 bolniške podpore na teden pri
 vsaki redni mesečni seji.
 Slovenci in Hrvatji, kateri se niste
 pri nobenem društvu, spadajoče h K.
 S. K. J. se uljudno vabijo pod zastavo
 zgoraj omenjenega društva.
 Za vas pojasnila se obrnite na ag-
 naj imenovane uradnike društva. V
 slučaju bolezni se mora vsak član tega
 društva oglašiti pri II. tajniku Josip
 Matešič, 5211 Natrona alley, Pitts-
 burgh, Pa., isti dan ko zbolil in ravno
 tako zopet ko ozdravi.
 Pa.
 Največja kričanska česko-slovans-
 ska tovarna za razne društvene po-
 trebščine.
 V zalogi imamo zlate in pozlačene
 znake K. S. K. J.
 Posebno pozornost dajemo pri iz-
 delovanju, ali nabavi društvenih za-
 stav, bander, trakov, društvenih re-
 galij, kap, i. t. d.
 Cene zmerno, potrežba točna in
 solidna.
 Poskusite enkrat s kakim naročilom
 in gotovo boste zadovoljni.
 Pišite po naš krasen ilustrirani cen-
 nik zastav in drugih društvenih po-
 trebščin; dopišljemo vam ga brez-
 plačno.
 Za naklonjenost se toplo priporoča
 cenjenim društvom K. S. K. J.
 EMIL BACHMAN,
 2107 So. Hamlin Ave.,
 CHICAGO, ILL.
 Telefon: Lawndale 441.

EMIL BACHMAN,
 2107 So. Hamlin Ave.,
 CHICAGO, ILL.
 Telefon: Lawndale 441.

N. Chicago St. JOLIET, ILL.
 PRAZNIŠKI ČREVLJI ZA
 MOŠKE.
 Vi bi morali črevlje pri nas
 kupovati, ker mi jamčimo, da
 vam bo vsak par prav. Če bi vam
 kak, pri nas kupljeni par črev-
 ljev ne pristojal, vam iste zame-
 njamo z drugimi, novimi. Naše
 črevlje izdelujejo sami izkušeni
 delavci in rabijo za to najboljše
 usnje. Za tako nizke cene ne mo-
 rete nikjer drugje kupiti tako fi-
 nega in trpežnega obuvala, kakor
 ravno pri nas.
 CENE SO SEDA J SLEDEČE:
 \$3.50, 3.95, 4.50, 4.90, 5.50, 5.90,
 6.50, 6.90, 7.50

TELEFON CANAL 6027
 Frank Grill's Dairy
 Prva slovensko-hrvaška
 MLEKARNA
 1818 W. 22nd Street Chicago, Illinois.
 Se priporoča slovenskim in hrvaškim gospodinjam slovenske chikaške naselbine.
 Mleko razvažam strankam po hišah točno vsak dan.
 Z velespoštovajem Frank Grill, slovensko-hrvaški mlekar

Pozor gg. tajniki krajevnih društev!
 Kadar potrebujete nova društvena pravila, hitro izdelana pisma, kvote, vabila in vstopnice za veselice, ali kake druge tiskovine, obrnite se na največje slovensko unijsko tiskarno v Ameriki, na
NARODNO TISKARNO, 2146-50 Blue Island Ave., Chicago, Ill.
 Ta vam bode izgotovila vse tiskovine v popolni zadovoljnosti glede cene, točnosti in okusnega dela. Osebito vam priporočamo zelo pripravne Vplachne knjižice za člane in članice, izdelane v malem lepem formatu in trdo vezane. Dalje imamo v zalogi zelo prikladne Muzikantice za bla-gajnike za izplačevanje bolniške podpore in drugih izdatkov, ter Po-botnice. Tiskane imamo tudi Bolniške liste, večje in manjše in posebne pole za vodstvo članov, da se ima na podlagi teh pol lahke vedne na-tuden pregled števila članov po skladih, ali razredih.
 Na zahtevo pošljemo vsakemu društvu vsaceo gotovavrednih tiskovin na ogled brezplačno!
 OPOMBA: V naši tiskarni se tiska "Glasilo K. S. K. Jednote".

S. R. Kirby,
 predsednik
 Frank Gouze,
 blagajnik
MINERS STATE BANK
 Chisholm, Minn.
 se vam uljudno priporoča za vse bančne
 posle, kakor: čekovni promet, hranilne
 uloge in zavarovalnino.
 Banka je pod strogim državnim nad-
 zorstvom in vaše uloge so pri nas abso-
 lutno varne.
 Plačujemo po 3% obresti od hranilnih ulog

JOSIP PERKO
 SLOVENSKA GOSTILNA
 2236 S. Wood Street Chicago, Illinois
 Telefon: Canal 298.
 Se priporoča rojakom Slovincem za obilen poset. "Dobra potrežba in dobra pijača", to je moje geslo.

Za zastave, regalije in vse
 društvene potrebščine.
 Prva in najstarejša domača tvrdka
F. Kerže Co.
 2711 So. Millard Ave. Chicago Ill.
 Vse delo in blago garantirano. —
 Ceniki zastonj.

Ne strašite se!
Vaš denar je varen!
 Če tudi je razglašena vojna, se vlada ne bode polastila Vašega denarja, naloženega na banki. Tako izjavlja predsednikova vojna proklamacija. Kar je Vaše, je torej Vaše in ostane Vaše; nihče nima pravice do Vaše lastnine, dokler se Vi zadržite mirno in ne rujete zoper našo državo.

3% obresti na hranilnih ulogah 3%
 Obresti ako nedvignjene, se pripišejo h glavnici in se tako zopet obrestujejo.
 Pri nas bode te vedno do-bro in uljudno postreženi po svojem rojaku.
 Naša banka je pod nadzorstvom vlade Združenih držav in članica Federalnega rezervnega sistema.
 Denarja v stari kraj Vam sedaj ne svetujemo pošiljati, tudi ne po brezličnem brojavu, ker so razmere preveč nestanovitne. Od-dajamo v najem varnostne škrinjice po \$3.00 na leto za shranjenje vrednostnih papirjev in listin, kjer je potem isto varno pred ognjem in tatovi.
 Poslojpe, kjer so naši uradi, je naša lastnina.
 Naše banka je depozitni urad za zvezno poitno hranilnico, za mesto Joliet, za okraj Will, za državo Illinois in za vlado Združenih držav.
 Odprto vsaki dan, razun nedelj in praznikov, od 9. dop. do 3. pop.
The Joliet National Bank
 JOLIET, ILLINOIS
 Kapital \$150,000. Rezervni sklad \$360,000.

AGITRAJTE ZA K. S. K. JEDNOTO!

Junaštvo in zvestoba.

Zgodovinski roman iz časov francoske revolucije.

(Spomini častnika švicarske garde Ludvika XVI.)

Nemško spisal Jos. Spillmann S. J. Poslovenil ***

(Nadaljevanje.)

Vzel je ščepec iz zlate tobačnice, na čigar pokrovu je bil umetno vrezan Zurlaubenski grb, in ga je potegnil v nos. Pri tem je povlekel močne obrvi visoko na čelo. Nato se je useknil in rekel: "Premoženje Zurlaubnov nikoli ni bilo posebno veliko, in tudi naše gospodarstvo ni bilo kaj prida. Naš glavni dohodek je bil vedno Francoski denar velikih pokojnin, ki jih je nam Versajski dvor plačeval za naše službe — res da ne pičilo! Tako mi ni bilo treba stiskati niti pri izdatkih za našo hišo niti pri nabavljanju zgodovinskih spomenikov. Glej na primer "Acta Helvetica" in "Res Tugienses! 400 zvezkov v obliki cele pole! Stali so me lep denar. In podone Švicarskih mest in gradov, ki sem jih dal risati in v baker rezati! In vsa zgodovinska knjižnica, ki ji ni enake v vsej Švici! Toda dokler mi je Francoska redno plačevala mojo pokojnino 11.000 liver, sem lahko žrtvoval toliko denarja zgodovinski veži in, če hočeš svojim malenkostim, ki so me veselile.

A zdaj je moja pokojnina v nevarnosti, in jaz je ne morem pogrešati. Tako me vidiš, sedemdesetletnega starčka, v neprijetni stiski! Moj stari prijatelj maršal de Camp d'Hervilly mi piše iz Versaja, da so z izplačevanjem pokojnin velike težave. Rad verjamem! Vojne Ludvika XIV. so prav nesramno stiskala državni možnjček. Turgot (Turgot (beri Tirgo), baron Robert, francoski državnik in narodni gospodar, odkar je zavladal Ludvik XIV. (1774) finančni minister francoski. Njegove gospodarske preuredbe (samouprava province, varčnost na dvoru in v državi, odprava obveznih cehov in robot itd.) so zadele na splošen odpor, in kralj ga je moral izpustiti iz službe.) rane ni mogel ozdraviti, zbor notablov (Skupščina notablov so se nazivali od francoskega kralja sklicani zastopniki plemstva, druhovščine in meščanov (tretjega stanu). Ludvik XIV. jih je sklical 22. febr. 1787, da bi pomagali urediti državno gospodarstvo, a čez tri mesece jih je zopet razpustil.) je ni hotel. Zdal je Necker (Necker, Jaokb, francoski državnik in spreten finančni minister izza 1777. Kralj ga je večkrat odpustil, a na pritisk javnega mnenja zopet nastavljal. 1790 je pustil tudi službo republike) kralja pregovoril, da skliče državne stanove! Ti naj bi prepričali gospodarsko propast države. D'Hervilly pa je mnenja, da bodo prej odpravili predprave plemstva in zlasti črtali eno mnoge milijone pokojnin, s katerimi je kralj dozdaj plačeval svoje zveste služabnike. Da, d'Hervilly se boji, da bodo prevrnili vso staro vlado, morda celo častiljivi prestol sv. Ludvika, in skušali postaviti nov red po naukih Voltairaja (b.: Voltér), Rousseauja (b.: Ruso), Montesquieuja (Moteskie), Diderota (b.: Didro), in kako se že vsi imenujejo, ti takozvani "filozofi", ki se že več ko eno človeško dobo na življenje in smrt borijo zoper krščanstvo, ki je temelj našim državam. Bah, bah! Mislim, da d'Hervilly prečno vidi; bil je vedno črnogled. Francoski narod je še dobro krščanski in si ne bo dal vzeti vere. Toda filozofi, Voltairajci, bi ob skupščini državnih stanov vendar utegnili tvegati upor, zlasti ker štejejo za svoje velik del plemstva. Malopridni vojvoda Orleanski (Ludvik Filip Jožef Orleans (b.: Orlean) si je po dedščini in ženitvi pridobil ogromno bogastvo. Bil je iz stranske veje francoske kraljeve rodbine, to-

pak jih dal v najdenišnico. Kljub temu si je s svojimi zmoglostmi kot pisatelj, poln globokega čustva, pridobil ugled in veljavo. Slovil njegov vzgojenski roman "Emil", ki hoče v vzgoji krščanstvo nadomestiti z neko čustveno vero brez dogem. Velik vpliv na državo je imel njegov spis "Družabna pogodba", ki uči, da je pravo le obna volja posameznikov, ki so prostovoljno za to pravo pogodili, in da tudi država sloni na taki prostovoljni vzajemni pogodbi državljanov.) spravi med svet. Prav je storila ženevska vlada, da je vvela njegove knjige po rablju sežgati, in še bolj bi bila storila, če bi bila njega za časa sežgala. Odkar sem te nedavno našel pri čitanju njegovega "Emila", sem že mislil, da si nakažen od njegovega strupa. Zdal se kaže! A to ti pravim: političnega sanjarja in novotarskega prekuha nikoli ne bom smatral za svojega sina! Kdor naj kdaj prebiva v gradu Zurlaubenu, bodi tudi pristaš starih zdravil načel Zurlaubenov. To preudari do jutri. Zdal pa v tvojo sobo! Lahko noč ti nocoj ne rečem!"

Tudi jaz si nisem upal voščiti mu lahko noč in sem z nemim poklonom osupel šel iz sobe. Pri stopnjicah me je čakal stari Sutor in mi je izročil puško in lovsko torbo. "Katra jo je prinesla in vseh šest slok," je rekel. Ste pač stari gospé stopili na kurje oko; zakaj Katra je prav špičasto zajezikala, naj mladi gospod Mous le sam sne ptiče, ker da njena gospa ne čuti posebne slasti do njih — po žalostnih dogodkih, ki so se ji danes primerili z lovcom. Kakšni so bili ti dogodki, kajpada ni hotela povedati, češ, da je moléča oseba. No, no, ne ženite si preveč k sreči! Zenske muhe pa aprilovo vreme! Bo že zopet boljše. No, srečo ste pa imeli na lovu — šest slok je veliko!"

"Da," sem rekel sam pri sebi, gredoč po polzevih stopnjicah v svojo sobo, "šest slok en dan je veliko — in nato isti večer izgubiti prijaznost botre i nbotra, je tudi veliko." Z večerno molitvijo ni šlo dobro in s spanjem tudi ne. Končno sem vendar zasnul in se prebudil šele, ko se je delal dan.

III.

Kako sem se odločil.

Ko sem zjutraj v svoji spalnici okno odprl — bilo je najgornje pod zatrepom proti jugu — so mi žareli nasproti, od rdeče jutranje luči čudovito ožarjeni, ledeni vrhovi Bernskih planin, ki jih je bilo videti tja čez lepe Unterwaldenske hribe. Zauška gora in jezero in brda proti zapadu so bila pa še pogreznena v polmrak. V golem drevju so ščinkaveci drobili bodro jutranjo pesem. (Dalje prihodnjik.)

NAZANILLO IN ZAHZVALA.

Tužnim srcem naznanjava vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da nama je nemila smrt dne 2. oktobra po kratki in mučni bolezni ugrabila edinega in ljubljenega nam sinčka **JOHN TERŠELJCH.**

Pogreb se je vršil iz hiše žalosti dne 4. oktobra ob 9. uri zjutraj.

Srčna hvala vsem tistim, ki so se udeležili pogreba in spremili nepozabnega nam sinčka na njegovi zadnji poti. Srčna hvala vsem tistim, ki so mu darovali toliko lepih vencev in naju tolažili v teh žalostnih dneh. Posebno se pa lepo zahvaljujema Mrs. Rosie Banieh, ki nam je preskrbela mladeniče, da so pokojnika nosili; hvala njim in tudi njihovim materam, ki so jim to dovolile.

Sladko spavaj nepozabni nama sinček in vživaj rajsko veselje med krilateci — nad zvezdami! Žalnoča ostala oče in mati: **John in Fannie Teršeljch.** Chicago, Ill. dne 11. okt. 1917.

KJE SEM SE PREHLADIL?

Večkrat je zelo težko odgovoriti na to, času primerno vprašanje. Boljše je torej paziti se pred prehladom kakor pa prepozno obžalovati, če je človek že bolan. Stalni prehlad znači, da se telo ne more zoperstavljati kali boleznim. Če je naše telo prenasasano, ne morejo njegovi organi uspešno delovati; da se to nepriliko odpravi in zadobi zopet moč, morate jemati Trinerjevo ameriško grenko zdravilno vino. To zdravilo izčišča zabasani želodec ter pospešuje prebavo. Skoraj nevarni uspehi in učinki tega vina. Jemljite ga: če vas boli glava, če imate slabo prebavo, gla-

vobol, slab okus (tek) ali če ste v obče slabotni. Cena \$1.00. V lekarnah. — Najbolj zanesljivo sredstvo proti revmatizmu, nevralgiji, hrbtobolu, otiskih, izpahih, oteklinah i. t. d. je Trinerjev Liniment. To zdravilo je se-

stavljeno iz najboljših smovi. Rabite ga v vseh gori navedenih boleznih. Cena 25 in 50c v lekarnah; po pošti 35 in 60c. Jos. Triner, izdelujoči kemist, 1333-1343 So. Ashland Ave. Chicago, Ill. (Advertis.)

Telefon: Canal 80

Martin Nemanich

SLOVENSKA GOSTILNA IN RESTAVRACIJA

1900 W. 22nd St., vogal So. Lincoln St., Chicago, Ill.

Rojaki Slovenci vedno dobro došli!

Za časa neznosne druginje

V LEKARNAH

CENA \$1.00

se mora vsakdo čuvati nevarnih bolezni, ki pomenijo propast družinskih prihrankov. Tukaj je presličen pregovor "Takojnaja pomoč, je najboljša pomoč". — Zaprije, glavobol, izguba teka, splošna slabost, vsi taki znaki so opomini, da si poiščete uspešno zdravilo, pravočasno negovanje črev odstrani vse nadloge, ki bi lahko nastale v bodočnosti.

TRINERJEV AMERIŠKI ELIKSIR IZ GRENKEGA VINA.

je pravo zdravilo, ki ga rabite v takih slučajih. Ono izčišča čreva, odstrani vse nabirajoče se odpadke, v katerih se plode in goje bakterije, pomaga prebavi, povrne tek, krepi kri in želodec, ki se potem lahko obrani množici bakterijskih napadalcev. V gori omenjenih slučajih nastane nervoznost, sered v želodcu, pri ženskih premenbah življenja ali pri premozarjih v premozarjskih okrajih itd. to zdravilo je priznано neprimerljivo najbolje med vsemi enakimi priredbami. Pripravljeno je le iz grenkih rastlin, bilk in skoraj neprecenljive zdravniške vrednosti in čistega naravnega, močnega rdečega vina. Celo najbolj občutljiv želodec ga sprejme z lahkoto. — Cena \$1.00, v lekarnah.

Trinerjev oblič

prinese v vaš dom pravo družinsko zdravilo. To je neprekosljivo za revmatizem ali nevralgijo, je izvrstno za poškodbe, razpokline, otekel in ohrome vrat, itd. zelo krepično za utrujene mišice po trudopolnem delu ali za utrujene noge po dolgi boji. Cena 25 in 50c, v lekarnah, po pošti 35 in 60c.

Trinerjev olajšatelj kašlja

je najbolj uspešno zdravilo za prehlade in kašelj, hripavost, bronchitis, naduho, itd. Cena ista kot za oblič. Trinerjeva zdravila so dobila največje močnejše nagrade pri več mednarodnih razstavah. Zlatne nagrade: Zlata kolajna — San Francisco 1915, Grand Prix — Panama 1916.

Jos. Triner

Izdelovalec

1333-39 S. ASHLAND AVENUE

CHICAGO, ILLINOIS

POD VLADNIM NADZORSTVOM ZEDINJENIH DRŽAV.

Ustanovljena leta 1857

Nacijonalizirana leta 1864

ŽE 60 LET

je ta banka varno čuvala in držala prihranke ljudstva našega mesta. Ustanovljena je bila leta 1857. Sedaj ima že 14,000 ulagateljev. Njeno skupno premoženje, ali imetje znaša nad \$8,500,000.00. Preostanek glavnice in čisti dobiček znaša nad \$550,000.00, kar se drži v posebnem zaščitenem skladu.

Naložite torej Vaše prihranke v NAJSTAREJŠI IN NAJVEČJI BANKI V JOLIETU.

3% Narastle obresti se polletno pripisujejo k glavnici, ali pa izplačujejo na hranilne uloge od \$1.00 naprej. 3%

FIRST NATIONAL BANK OF JOLIET.

Joliet, Illinois.

"LJUĐSKA BANKA"

PRISTOPAJTE H K. S. K. JEDNOTI!